

the
PLAIN TRUTH
a magazine of understanding
(NEDERLANDSE EDITIE)

de

ECHTE WAARHEID

een tijdschrift voor een zuiver begrip

G. HAGGERTY

**SCHEUREN
IN HET
ATLANTISCH
VERBOND**

de EGHTE WAARHEID

een tijdschrift voor een zuiver begrip

6e jaargang No. 9

Wereldoplage: 3 203 111

Oktober 1973

SPECIAAL NUMMER

Een vloedgolf van veranderingen heeft Europa in de laatste twintig jaar overspoeld. De steeds ingrijpendere veranderingen op het gebied van de wereldhandel, het internationale monetaire stelsel en de politieke en militaire allianties zullen verstrekende gevolgen hebben voor alle landen. Europa bevindt zich in het centrum hiervan en is voorbestemd een uiterst belangrijke rol te spelen bij het tot-standbrengen van deze nieuwe wereld — een overweldigende uitdaging voor dit uit vele naties bestaande werelddeel. Zullen deze landen in staat zijn een Verenigde Staten van Europa te creëren of zullen zij in hun streven falen? Het oktobernummer van *De ECHTE WAARHEID* wil de aandacht van zijn lezers op het huidige Europa vestigen en duidelijk maken wat de toekomst van ons werelddeel inhoudt.

ARTIKELEN

Scheuren in het Atlantisch verbond	3
... Maar wie spreekt namens Europa?	7
Wat Europeanen denken van Amerika	12
Hoofdbreken No. 1 in Europa: hoe knopen we de eindjes aan elkaar?	16
Een blik in de jaren '80 — als de lichten in Europa uitgaan	19
Kunnen Rusland en de VS werkelijk samenwerken?	25
Europa: Catastrofe en herleving — Deel 1: Ondergang van het Romeinse Imperium	30

RUBRIEKEN

Persoonlijk	1
Vooruitlopend nieuws	18
Wat u kunt doen	29
Wat onze lezers schrijven	40
Euronieuws	41

ONZE OMSLAGFOTO

De tweedimensionale aspecten van een bas-reliëf geven op unieke wijze de politiek-economische samenwerking tussen de VS en Europa weer. De vele problemen en het schadelijk eigenbelang die Europa en de Verenigde Staten van elkaar verwijderen, worden op treffende wijze geïllustreerd door de breuk die door het reliëf loopt.

Hoe uw abonnement betaald werd

Uw reeds betaalde abonnement werd mogelijk gemaakt door de bijdragen van degenen die vrijwillig medewerkers geworden zijn in de ondersteuning van dit wereldomvattende werk. Ambassador College is als een afzonderlijke instelling verbonden aan de Worldwide Church of God, Pasadena, Californië, VS, en een gedeelte van de financiële behoeften van het werk wordt door die Kerk gedragen. De uitgevers hebben niets te koop en hoewel bijdragen dankbaar aanvaard worden, wordt het publiek nooit om financiële steun verzocht.

President-directeur en hoofdredacteur
Herbert W. Armstrong

Vice-voorzitter en adj.-hoofdredacteur
Garner Ted Armstrong

Algemeen redacteur: Herman L. Höh

Chef-redacteurs: David Jon Hill, Raymond F. McNair

Redacteur vormgeving: Arthur A. Ferdig

Kernredactie: William F. Dankenbring, Jerry J. Gentry, Gene H. Hogberg, Paul W. Kroll

Redacteurs en medewerkers: Robert Boraker, Robert L. Kuhn, Cliff C. Marcussen, Ernest L. Martin, Gerhard O. Marx, Patrick A. Parnell, Richard C. Peterson, Paul Royer, Richard H. Sedliacik, Charles F. Vinson, Eugene M. Walter, William R. Whikehart

Correspondenten: Bonn: John Karlson; Brussel: Ray Kosanke; Genève: Colin Wilkins; Johannesburg: Robert Fahey; Londen: Roderick C. Meredith; Manila: Colin Adair; Mexico: Enrique Ruiz; Sydney: Dennis G. Luker; Vancouver: Dean Wilson; Washington D.C.: Dexter H. Faulkner

Documentatie en nieuwsdienst: Paul Knedel, David Price, Rodney Repp, Donald D. Schroeder

Ontwerp en uitleg: Allen Merager, Ron Lepeska, Monte Wolverton

Fotografie: VS: Mike Hendrickson, Don Lorton; Engeland: Alan Beardsmore, Ian Henderson; West-Duitsland: Alfred Hennig

Administrateur: Albert J. Portune
Directeur uitgeverij: C. Wayne Cole
Hoofd distributie: David Jon Hill

—Nederlandse Editie—

Redactiestaf: Roy McCarthy, Dick Gagel, Mathieu Janssen, Han Wilms, Iepke Klarenberg, Thea Clay, Jeannette van Pelt

Grafische verzorging: John Dunn, Tony Morrell

The PLAIN TRUTH wordt maandelijks (behalve het gecombineerde nummer van juli-augustus) gedrukt door Ambassador College Press, Pasadena, Californië, VS; St. Albans, Engeland; en door Ambasclo Press Pty. Ltd., North Sydney, Australië. Duitse en Nederlandse edities worden uitgegeven te St. Albans, Engeland; Spaanse en Franse edities te Pasadena, Californië, VS. © 1973 Ambassador College (U.K.) Ltd. Alle rechten voorbehouden.

ZIET U een hoopvolle toekomst voor u liggen? Voor uzelf? Voor het mensdom? Ik voor mij zie dat wel — en als u mij dit kunt nazeggen, dan bent u er één uit de honderdduizend!

Waar kan men tegenwoordig *goed nieuws* vinden? Hoe kan men nog op een toekomst hopen in landen die nucleaire wapens ontwikkelen waarmee al het menselijk, dierlijk en planteleven van de aardbodem kan worden weggevaagd? Waar is nog hoop te ontdekken in de ellende, onwetendheid, armoede en drek, waarin meer dan de helft van de wereldbevolking moet leven? Waarin kan men zich nog echt verheugen in welvarende „rijke” landen, waar de drinkwatervoorziening — de rivieren en meren — en de lucht die we inademen verontreinigd worden, waar de grond uitgemergeld en besmet is en waar het voedsel is beroofd van zijn voedingswaarde door de levensmiddelenindustrie; waar gezinnen zijn ontwricht, misdaad in snel tempo toeneemt, rassenproblemen en geweld losbarsten en waar ziekten en geestesstoornissen vermeerderen?

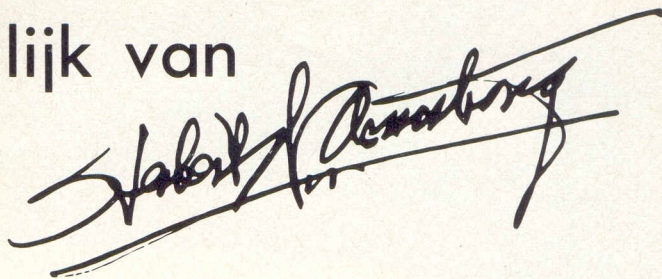
Waar is het geluk in deze tijd te vinden? Zestig jaar geleden, kon ik, als ik over de landwegen van mijn geboortestaats Iowa reed, de boeren vrolijk zingend achter een ploeg met een stel paarden zien lopen. Tegenwoordig rijden ze op tractoren, maar waar is het zingen en de blijdschap gebleven?

Waar vinden we bemoediging en geruststelling voor de toekomst op universiteiten waar de leiders van morgen alle normen van moraal aan de wilgen gehangen hebben en waar onbewezen leerstellingen als het dagelijkse educatieve dieet naar binnen worden gewerkt?

Waar kunnen we inspiratie vinden in de uitspraken van de leiders en „groten” der wereld die ons erop voorbereiden dat we ons moeten aanpassen aan een toekomst van toenemende problemen en gevaren waarvoor **GEEN OPLOSSINGEN** zijn?

Voor degenen bij wie bovengenoemde opvattingen de overhand hebben, moet de toekomst inderdaad ontmoedigend en somber lijken — d.i. indien zij er al notitie van nemen en zichzelf niet voor de gek houden door te denken dat de gevaren wel op de een of andere manier zullen verdwijnen als men ze maar negeert.

Persoonlijk van

Hoop voor de toekomst

Er is een wet van oorzaak en gevolg.

Er is een **oorzaak** voor de toestand waarin de wereld vandaag verkeert. En er moet een **oorzaak** zijn die de vredige en gelukkige wereld van morgen ten gevolge zal hebben. Er moet een eerste oorzaak geweest zijn voor het bestaan van materie, van leven, van energie en krachten. Maar tegenwoordig wordt het als „intellectueel” beschouwd hiermee „willens en wetens” *onbekend* te zijn. Ik heb al eens eerder geschreven dat het in de eerste eeuwen van het zogenoemde christelijke tijdperk erg populair was het gnosticisme — wat „wij weten het” wil zeggen — te omhelzen. Maar in onze tijd is het meer „in” het agnosticisme — wat „wij weten het niet” betekent — aan te hangen. Vandaag wordt onwetendheid met het naambordje „kennis” versierd.

Is het eigenlijk **onkunde** het feit te erkennen van de grote eerste oorzaak die de ware oorzaak van alle hedendaagse euvels onthult? Is het wijs, intellectueel en intelligent met opzet onwetendheid van de fundamentele feiten en waarheden aan de dag te leggen?

In hoofdzaak zijn er twee levenswijzen — twee grondprincipes — twee fundamentele filosofieën. De ene is de weg van **GEVEN** en de andere die van **NEMEN**. De ene gelooft dat het zaliger is te geven dan te ontvangen. De andere houdt vol dat inhalen, nemen en vergaren in een geest van wedijver tot vooruitgang en geluk leidt.

In de ene levenswijze is God het middelpunt, in de andere het eigen **IK**. De een brengt de gouden regel in praktijk, de ander zegt: „Zorg dat je 't een ander aandoet, voordat hij het jou aandoet”. De ene levenswijze is

die van de goddelijke natuur, de andere die van de menselijke. De ene is de weg van ootmoed, de andere die van ijdelheid.

Deze wereld — de gehele beschaving — de structuur van deze maatschappij — is gebaseerd op de vijandige, strevende en egocentrische levenswijze. Het resultaat ervan is een grote menselijke jammer. Het is de levenswijze die nu de gehele mensheid met uitroeiing bedreigt.

Het komt allemaal op één ding neer. De mens met zijn menselijke natuur kan zijn problemen **ONMOGELIJK** oplossen. Hij kan ze alleen maar verergeren en er nieuwe bij scheppen. Met de „kennis” en bemoeiingen van de mens is deze wereld slechts ten ondergang gedoemd en zonder hoop.

Is er dan niets om voor te leven? Is er geen hoop voor de toekomst? Niet door middel van de kennis, kwaliteiten en bekwaamheden van de grote geesten van deze wereld. Van deze mensen die zichzelf voor heel wat uitgeven zegt God: „Zich uitgevend voor wijzen, zijn zij dwaas geworden”!

Maar er staat ons zeer beslist een hoopvolle toekomst te wachten!

De wereld van morgen — die steeds door **De ECHTE WAARHEID** aangekondigd wordt — zal wereldvrede, universele welvaart, universele gezondheid en universeel onderwijs van het juiste soort brengen.

Dit komende Utopia is niet afhankelijk van het streven van de mens. Het zal tot stand komen *in weerwil van de mens*.

De grootste gebeurtenis in heel de geschiedenis zal de wederkomst van de levende Jezus Christus op aarde zijn. Deze keer komt Hij echter niet
(Zie verder pagina 40)

De betrekkingen tussen Europa en de VS verslechteren zó snel dat de regeringen aan weerszijden van de Atlantische Oceaan niet in staat schijnen te voorkomen dat onenigheid tot vijandigheid wordt... er zijn nog nooit zoveel gesprekken, seminars, vergaderingen en conferenties over Atlantische samenwerking geweest. Maar niet alleen de resultaten daarvan zijn teleurstellend: er schijnt zich een gebrek aan begrip vast te zetten juist bij hen wier taak het juist is begrip te tonen.

L'EXPRESS,
9-15 april 1973

SINDS DE dagen dat de Verenigde Staten als 's werelds voornaamste mogendheid uit de as van de Tweede Wereldoorlog verrees, is het prestige van deze natie in de ogen van heel de wereld nog nooit zo laag geweest.

De oorzaken van de huidige crisis die heerst tussen West-Europa en de Verenigde Staten gaan veel dieper dan de Watergate-affaire en de schadelijke invloed ervan op het overzeese vertrouwen in het leiderschap van de VS. Het kan voornamelijk worden toegeschreven aan de Amerikaanse oriëntatie — of disoriëntatie — in de internationale ontwikkelingen in het begin van de jaren '60.

Gedurende de twaalf frustrerende jaren van het Vietnamese avontuur werden Washingtons betrekkingen met Europa stroef, waren de banden met Japan aan slijtage onderhevig, werd Afrika vrijwel genegeerd en stelde een groot deel van Latijns-Amerika zich openlijk vijandig jegens de VS op.

Het was wel een heel bittere ironie dat Washington betrekkingen aanknoopte met de twee voornaamste leveranciers en spirituele steunpilaren van Noord-Vietnam t.w. de Sovjetunie en de Volksrepubliek China. Het is nu geen geheim meer dat de betrekkingen tussen Washington en Moskou — die nu tot jaarlijkse, een uitgebreid gebied bestrijkende topconferenties zullen leiden — in vele opzichten beter zijn dan die tussen Washington en Parijs, Bonn, Brussel of wat dat aangaat, Tokio.

De gevolgen van dit van vriendje veranderen hebben zich nergens in zo ernstige mate geopenbaard als bij de naties van West-Europa. In diezelfde Vietnam-jaren werd de Amerikaanse dollar — voordien begeerd als een kostbare valuta — vrijwel ongewenst. Tientallen miljarden overtollige Amerikaanse dollars — de bijproducten van een vloedgolf van Amerikaanse commerciële investeringen — vormen nu een ernstige bedreiging voor de stabiliteit van bijna alle Europese valuta's en bijgevolg voor heel het huidige internationale monetaire systeem.

Er is nauwelijks een groter verschil in opvatting omtrent een toekomstige internationale monetaire regeling denkbaar dan tussen Fransen en Amerikanen. De Fransen zijn voorstanders van een terugkeer naar vaste wisselkoersen voor de voornaamste valuta's, waarbij dan in elk nieuw monetair systeem het goud een sleutelpositie moet innemen. De meeste vooraanstaande Amerikaanse economische plannenmakers daarentegen zien de valuta's liever zweven zoals ze dat heden ten dage doen. En ze steken hun intense afkeer van goud niet onder stoelen of banken.

Niet alleen de Amerikaanse opvattingen omtrent de monetaire politiek worden in West-Europa hoogst verdacht gevonden; hetzelfde geldt voor Washingtons ideeën op het penibele terrein der wereldhandel.

De meeste Europeanen wantrouwen in hoge mate de herhaalde verzoeken van Amerikaanse handelsexperts de Amerikaanse exportproducten een „eerlijke kans” te geven. Zij vertalen die „eerlijke kans” dan in „speciale bevoordeling”. De Amerikanen van hun kant

SCHEUREN IN HET ATLANTISCH VERBOND

Volgens regeringskringen in Washington moest 1973 het „Jaar van Europa” worden, een periode om de trans-Atlantische betrekkingen te vernieuwen en te versterken. In plaats daarvan echter dreigen commerciële, monetaire en militaire kwesties het strategisch bondgenootschap uiteen te scheuren.

door Gene Hogberg

verzetten zich heftig tegen de vele en gevarieerde quota, discriminerende belastingen en de preferentiële handelsverdragen van de EEG met andere landen.

De steen des aanstoots van het economisch geschil is de werking van de uiterst controversiële landbouwpolitiek van de Gemeenschap.

De Verenigde Staten, afhankelijk als ze zijn van een groeiende afzet van hun landbouwprodukten om hun sterk toenemende olie-importen te kunnen betalen, zouden de Westeuropese invoerbelemmingen voor voedsel graag drastisch verminderd zien. Volgens de Amerikanen worden bijna alle subsidies die het landbouwprogramma de Europese boeren verleent, gefinancierd uit invoerrechten op Amerikaanse landbouwprodukten.

De Fransen — de voornaamste architecten van de landbouwpolitiek — verklaren echter hardnekkig dat ze liever de hele EEG laten mislukken dan dat ze aan het landbouwbeleid gaan sleutelen. De Franse boer is nog altijd een machtige factor in de binnenlandse politiek, en een Frans politicus die nalaat hem tegen de goedkopere Amerikaanse import te beschermen zou eenvoudig politiek zelfmoord plegen.

De broeiende controverse tussen de met elkaar overhoop liggende handelspartners bracht een vooraanstaand Amerikaans financieel weekblad tot het volgend commentaar: „Alles is gereed voor het ontbranden van een handelsoorlog met alle protectionistische wapens, deviezencontroles, tarieven en quota die de jaren '30 tot een nachtmerrie maakten”.

Nog een andere doorn in het vlees van de Atlantische samenwerking is het verschil in inzicht in militaire zaken, met name de toekomst van de NATO. De VS zouden gaarne zien dat hun Europese geallieerden wat meer bijdroegen in de kosten van de NATO ten einde de nadelige invloed van deze kosten op de Amerikaanse betalingsbalans te reduceren. De Europeanen werpen tegen dat zij nu al bijna 80 procent van NATO's mankracht leveren en financieren. De Westduitse regering betaalt bovendien ongeveer de helft van de kosten van het legeren van 220 000 Amerikaanse soldaten met hun gezinnen op Duits grondgebied.

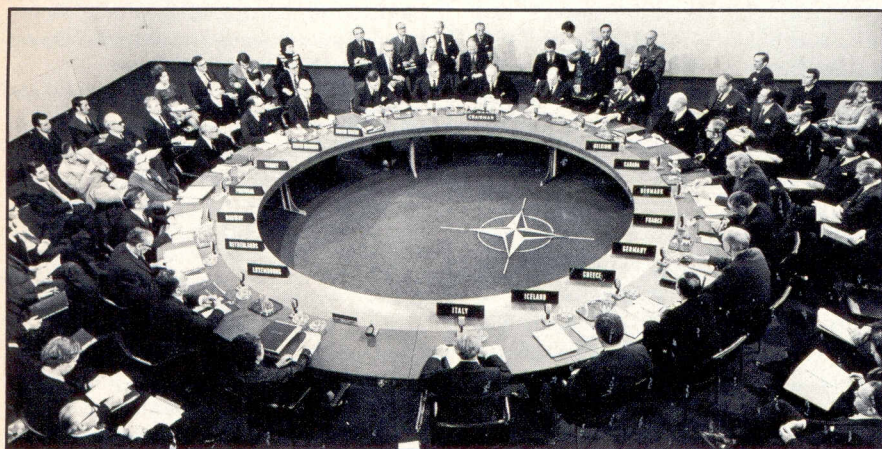
Wellicht het ernstigste geschilpunt tussen de VS en Europa — een punt

dat zich vooral het afgelopen jaar heeft geopenbaard — vormen de totaal verschillende opvattingen aan weerszijden van de Atlantische Oceaan ten aanzien van de pogingen om gemeenschappelijke problemen op te lossen.

De VS die als één enkele mogelijkheid, samen met Canada, „één zuil” van het Atlantisch bondgenootschap vormt, prefereert natuurlijk een ongecompliceerde benadering van de problemen. De vertegenwoordigers van de VS willen de monetaire, commerciële en militaire vraagstukken het liefst als één geheel aanpakken.

Aan de andere kant eisen de Europeanen (en vooral de Fransen houden wat dat betreft het been stijf) dat er duidelijk onderscheid tussen deze drie probleemgroepen wordt gemaakt en dat ze afzonderlijk, punt voor punt, worden aangepakt. Want anders, zo beweren ze, zouden de Amerikanen het dreigement hun troepen uit Europa te zullen terugtrekken wel eens kunnen gebruiken als een soort hefboom om Europa belangrijke financiële en commerciële concessies af te dwingen.

Als om hun grootste angst te rechtvaardigen waarschuwde president Nixon de Europeanen in zijn

HOEWEL 1973 DOOR AMERIKA werd ingeluid als het „Jaar van Europa“, werd Europa dit jaar geconfronteerd met aanhoudende interne conflicten en een steeds groter wordende kloof tussen zijn voornaamste bondgenoot, de VS. In april hielden 30 000 Franse boeren een betoging tegen de dollar — „de ondergang van de Europese boer“ (geheel links). De devaluatie van de dollar in februari kwam voor vele Amerikaanse toeristen als een onaangename verrassing (midden). Eerder dit jaar was de NATO het doelwit van massale anti-NATO-demonstraties zoals deze in Kopenhagen (rechts boven). Een zitting van de NATO. Een groeiend geschil in 1973 was de vraag hoeveel de Europese NATO-leden zouden bijdragen voor de in Europa gelegerde Amerikaanse troepen (rechts onder).

Geheel links: Henri Bureau — Gamma
Midden: Alain Dejean — Sygma
Boven en onder rechts: Black Star — met toestemming van de NATO

redevoering van 4 mei j.l. dat het onrealistisch is te verwachten dat de Amerikaanse militaire bescherming en de politieke steun aanhouden, terwijl ze zelf de handelsbelemmeringen voor Amerikaanse produkten handhaven en zelfs uitbreiden.

Europa's tegenwoordige houding, zo zei president Nixon, kon alleen maar leiden tot „een impasse met het vooruitzicht van een blijvend conflict“, wat economische en financiële kwesties betrof.

President Nixon was kennelijk de mening toegedaan dat hij dergelijke gevoelige zaken openlijk kon aanroeren omdat hij elf dagen voordien over het hele complex der Atlantische betrekkingen had „gesproken“, namelijk bij monde van zijn vertegenwoordiger voor buitenlandse zaken, Henry Kissinger.

In een belangrijke politieke rede, uitgesproken in de jaarvergadering van Associated Press op 23 april te New York, gaf dr. Kissinger voor de eerste maal een schematisch beeld van het programma van de president voor het „Jaar van Europa“ dat zeer veel publiciteit kreeg. Dr. Kissinger verklaarde dat de Verenigde Staten „een nieuw Atlantisch Handvest“ wilden opstellen, samen met de West-

europese staten, met het doel de politieke, economische en militaire spanningen tussen hen tot oplossing te brengen.

Na een overzicht van de klachten aan beide zijden van de Atlantische Oceaan te hebben gegeven, drong dr. Kissinger er met klem op aan dat „de geleidelijke accumulatie van soms onbenullige, soms zeer grote economische geschillen zou ophouden en vervangen zou worden door een resolute verplichting aan weerszijden van de oceaan om in onderling overleg oplossingen te vinden“.

In zijn oproep tot „een nieuwe creatieve daad, gelijkwaardig aan die verricht door de naoorlogse generatie van Europese en Amerikaanse leiders“, vroeg de voormalige hoogleraar aan de universiteit van Harvard „de vrienden in Europa, Canada en uiteindelijk Japan zich met ons tot deze inspanning te verenigen“ en met suggesties voor het voorgestelde nieuwe beginselprogramma te komen.

Dr. Kissinger noemde het bondgenootschap tussen de VS en Europa „de hoeksteen van alle naoorlogse buitenlandse politiek“. Hij verklaarde dat de grote vraag van het ogenblik is „of een door een gemeenschappelijk besef van gevaar [de Sovjetunie] gesmede eenheid nieuwe doelen kan

puren uit gemeenschappelijke positieve aspiraties“. Kissinger gaf toe dat het een zware opgave was. Een generatie geleden boden de VS hulp aan een verwoest Europa, dat toen machteloos terneerlag, bedreigd door het Rode Leger. Vandaag willen de VS samenwerking met een herbouwd, machtig en ook fel concurrerend Europa.

In Europa waren de reacties op Kissingers voorstel in het gunstige geval koel.

Zoals te verwachten viel varieerde in Frankrijk de overheersende toon van gematigd scepticisme tot onverbloemde bespotting. Bijzonder ergerlijk was voor de Fransen de implicatie dat Europa zich uitsluitend met haar „regionale belangen“ moest bezighouden en dat Washington dan wel verder zou gaan met voor heel het Westen te spreken waar het zaken van mondiaal belang betrof, speciaal ten opzichte van de communistische reuzen Rusland en China.

Het nieuwe, robuuste Europa van de Negen mocht, zo vonden de Fransen, niet voor altijd in zo'n ondergeschikte rol berusten. Het hoorde toch zeker niet zijn onderworpen positie officieel te laten vastleggen in een of ander nieuw, grandioos Atlantisch Handvest, dat de grootste

verantwoordelijkheid aan de VS toe-
wees! Een dergelijke politiek, zo
menen Franse deskundigen, zou de
VS alleen maar bovenmatig bevoor-
delen bij alle belangrijke besprekin-
gen over wereldhandel en monetaire
zaken.

In Frankrijks meest gezaghebbend
avondblad, *Le Monde*, stelde een
medewerker het onomwonden aldus:
„Voor West-Europa zou het accepte-
ren van een dergelijke overeenkomst
neerkomen op het ratificeren van
haar commerciële zwakheid, haar
economische afhankelijkheid en haar
politieke uitschakeling. Daarmee zou
ze zichzelf voor lange tijd, misschien
zelfs voor immer, verloochenen.”

De grote massa der Amerikanen
zou waarschijnlijk hevig
worden geschokt door de
uitermate openhartige taal over de
Amerikaanse politiek — vooral die op
monetair gebied — in de Franse pers.
Met bewoordingen als „Amerikaanse
invasies” en „handelsoffensieven”
wordt daarbij kwistig omgesprongen.

Tot dusverre verscheen het toppunt
van bijtende Franse fiscale logica dit
voorjaar in het financiële bijvoegsel
van *Le Monde*. De kop luidde:
„Monnaie de Singe” ofwel „apegeld”.
De schrijver van het bewuste artikel,
Roger Bernos, zei daarin: „Europea-
nen [en Japanners] hebben eindelijk
tot hun stomme verbazing begrepen
dat ze de afgelopen vijftien jaar in
apegeld zijn betaald”.

Bernos legde vervolgens uit dat
„met apegeld betalen neerkomt op het
vergoeden of betalen met mooie
woorden en lege beloften, zoals
straatartiesten met apen tol- of
weggeld betaalden door hun dieren
kunstjes te laten vertonen”.

De \$22 miljard die de Duitsers aan
reserve bijeenbrachten, de \$17 miljard
in het bezit van de Japanners, en
Frankrijks \$5 miljard — alles gedu-
rende de afgelopen 15 jaar bijeenver-
gaard — hadden, zo schrijft Bernos,
„in feite geen betekenis, geen waarde
en waren zelfs ongewenst. Dat was
een zware schok.”

„Iedereen weet,” zo vervolgde hij,
„dat iemand met goede reserves in
zijn graanschuur de winter en slechte
tijden met een gerust hart tegemoet
kan zien. Helaas! De ontgoocheling is
gekomen. Want het is noodzakelijk
dat men goed graan opslaat en geen
waardeloos stro.”

Ongetwijfeld zijn de Fransen
Europa's meest openhartige
critici van Amerika's buiten-
landse politiek. Maar, zoals een
vooraanstaand Frans econoom zelf
zegt: „Dikwijls zeggen de Fransen
hardop wat vele andere Europeanen
stilzwijgend denken, maar niet kun-
nen uiten”.

Dat „stilzwijgend denken” gebeurt
kennelijk ook in West-Duitsland.
In maart van dit jaar, ongeveer
een maand na de tweede officiële
devaluatie van de dollar, wees een
opinieonderzoek uit dat slechts 47%
van de Duitsers de VS beschouwden
als het belangrijkste land waarmee
Bonn goede relaties diende te onder-
houden. Dat was een sterke teruggang
vergeleken met de 79% van het jaar
daarvoor.

En het is er niet beter op geworden
door de recente opmerkingen die in
diverse steden door burgermeesters of
andere plaatselijke autoriteiten,
vooral in Zuid-Duitsland, gemaakt
werden. Deze gezagsdragers ventileer-
den openlijk hun bezwaren tegen
naburige „permanente” Amerikaanse
garnizoenen. De Westduitse bondsre-
gering ziet dergelijke protesten enkel
als olie op het vuur der kritiek van
die Amerikaanse senatoren die erop
aandringen dat de Amerikaanse
strijdkrachten in het buitenland dras-
tisch worden gereduceerd.

De Westduitse pers was er snel bij
de nieuwe ontwikkeling in de betrek-
kingen tussen Bonn en Washington
door te lichten. „De Duits-Ameri-
kaanse betrekkingen zijn veranderd,
maar er niet beter op geworden”,
schreef *Vorwärts*, officieel orgaan van
Brandts Sociaal-Democratische Par-
tij. *Die Neue Rhein Zeitung* voegde
daaraan toe dat het in West-Duits-
land „bijkans mode is geworden met
anti-Amerikaanse propaganda in te
stemmen”.

Een van West-Duitslands vooraan-
staande nieuwscommentatoren heeft
geprobeerd de vinger te leggen op de
nevelige anti-VS stemming in zijn
land, maar bemerkte al gauw dat
zoiets uitermate moeilijk was.

„Er waart een spook door Europa
rond: het anti-Amerikanisme”,
schreef Sebastian Hoffner op 3 mei
1973 in zijn vaste rubriek in *Stern*.
En hij vervolgde: „Spoken zijn on-
tastbaar. Het is moeilijk het Europese
anti-Amerikanisme rationeel te bena-
deren omdat het zich zo zelden
duidelijk openbaart. Het hangt in de

lucht als een geur — en dan géén
aangename! — als een uitwaseming
van het onderbewuste. Op dezelfde
manier hing in het Duitsland van de
jaren twintig het antisemitisme in de
lucht, en in de jaren '50 het anti-
communisme.”

De liberale *Frankfurter Rundschau*
plaatste de ontwikkeling in het juiste
perspectief. Dit blad gaf toe dat de
populariteit van de VS in Duitsland
was gedevalueerd — nét als de dollar.
Maar, zo zei deze krant, „Europa
heeft Amerika nog altijd nodig” want
„de VS spelen in de wereldpolitiek nog
altijd de hoofdrol.”

De zich steeds meer openba-
rende kritische gevoelens in
de NATO-landen hebben
sommige functionarissen aan weers-
zijden van de Atlantische Oceaan met
diepe zorg vervuld. De voormalige
Amerikaanse ambassadeur bij de
EEG, J.R. Schätzel (zie bijgaand
interview), heeft steeds gewaar-
schuwed voor het zich in toenemende
mate openbaren van een „verhouding
van afkeer” tussen Europa en de VS.
Wat hem zorgen baart is dat „geen
mens zich werkelijk schijnt te bekom-
meren” om wat zich afspeelt en dat
er momenteel bitter weinig wordt
gedaan om deze negatieve ontwikke-
ling een halt toe te roepen.

Na een bezoek aan Washington,
eerder dit jaar, waarschuwde de
Westduitse minister van Financiën,
Helmut Schmidt, dat het „ernstige
gevaar” bestond dat handelsgeschil-
len zouden leiden tot het uiteenvallen
van het Atlantisch bondgenootschap.

Vóór de jaren '70 was alleen al de
veronderstelling van het uiteenvallen
van het bondgenootschap dat de vrije
wereld aaneen heeft gesmeed, iets
ondenkbars. Maar nu is dat niet
meer zo. Het jaar 1973 zou wel eens
het begin kunnen betekenen — als de
partners niet uiterst voorzichtig zijn
— van de totale ineenstorting van de
trans-Atlantische betrekkingen. En
niets zou erger kunnen zijn voor een
Amerikaanse natie die toch al wordt
geteisterd door Watergate, een wan-
kele valuta en een voortdurend nega-
tief blijvende handelsbalans, en die
nu ook nog op de koop toe wordt
bedreigd door een tekort aan stook-
olie en voedsel. Een Europa dat zich
verenigt tégen in plaats van met de
VS zou naar alle waarschijnlijkheid
nog veel erger zijn dan elk van de
hierboven genoemde kwalen. □

...MAAR WIE SPREEKT NAMENS EUROPA?

INTERVIEW MET J. ROBERT SCHÄTZEL

J.R. SCHÄTZEL was gedurende zes jaar — tot oktober 1972 — ambassadeur van de Verenigde Staten bij de EEG. Een maand later werd hij gepensioneerd uit overheidsdienst, nadat hij het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken 27 jaar had gediend, hoofdzakelijk als specialist op het gebied van Atlantische aangelegenheden en de internationale handel. De heer Schätzel heeft vele goede vrienden in Europa en wordt daar beschouwd en gewaardeerd als een Amerikaan die begrip heeft voor de Europese standpunten ten aanzien van de diverse gevoelige onderwerpen die het Atlantisch verbond betreffen. Schätzel schrijft op het ogenblik onder auspiciën van de Raad voor de Buitenlandse Betrekkingen een boek met aanbevelingen hoe de Amerikaanse handelspolitiek moet zijn ten opzichte van de EEG.

Foto's door Dexter Faulkner

Ten einde de huidige stand van zaken tussen de Verenigde Staten en West-Europa te kunnen beoordelen, sprak een der redacteuren van The PLAIN TRUTH, Gene H. Hogberg, met de gewezen ambassadeur van de Verenigde Staten bij de EEG, J.R. Schätzel. Hier volgen de kernpunten uit hun gesprek, onlangs gehouden bij Schätzel thuis, in een buitenwijk van Washington, D.C.

VRAAG — PLAIN TRUTH: Mijnheer Schätzel, gedurende zes jaar bent u de Amerikaanse ambassadeur geweest bij de EEG. Sinds uw pensionering uit overheidsdienst, een jaar geleden, heeft u reeds verscheidene malen de Atlantische Oceaan overgestoken. Hoe zou u de huidige stand van zaken tussen de Verenigde Staten en de belangrijkste landen van West-Europa willen omschrijven?

ANTWOORD — SCHÄTZEL: De toestand is niet wezenlijk veranderd gedurende de laatste jaren. In Europa gebeurt veel op het gebied van een nieuwe structuur, pogingen om iets samen te voegen dat afwisselend de „Europese Gemeenschap”, of de „Ver-

enigde Staten van Europa” wordt genoemd. Het kenmerk van de Europese situatie is de bezorgdheid die voor de eigen binnenlandse aangelegenheden aan de dag wordt gelegd. Ik zou zeggen dat nagenoeg hetzelfde in de Verenigde Staten gebeurt. Uit een algemene atmosfeer van bezorgdheid over binnenlandse aangelegenheden kan een zekere conflictsituatie ontstaan over punten van minder belang. En dat is wat we de laatste tijd hebben ondervonden: een hoop misverstand, scherpe meningsverschillen, vaak over onbelangrijke handelsproblemen, en een opmerkelijke mate van ongevoeligheid aan beide kanten.

Vr. Wat willen de Verenigde Staten op het ogenblik van de Westeuropese landen? Het was toch voornamelijk de aandrang van Washington die hen tot samenwerking heeft gebracht.

SCHÄTZEL: Ik geloof dat de regering van de Verenigde Staten zelf niet precies weet wat ze wil. Ik heb reeds eerder betoogd dat wij geen duidelijk omschreven beleid hebben ten aanzien van Europa. Ik denk dat de regering zelf geen belangstelling heeft, of niet meer heeft — of mogelijk allebei — voor een Verenigd Europa

als een politiek doel, zoals vorige regeringen hier wel hadden. Maar dat zeggen de regeringsfunctionarissen niet. Zij beweren nog steeds voorstanders ervan te zijn. Maar ze zeggen het met minder enthousiasme. Het belangrijke punt is dat de Europeanen niet langer geloven dat de huidige regering van de VS dezelfde overtuiging heeft als vorige regeringen hadden.

Vr. Een recent Gallup-onderzoek, uitgevoerd in opdracht van en betaald door de EEG, toonde aan dat 55% van het Amerikaanse volk nog steeds niet weet wat die al 15 jaar oude Gemeenschap precies is. Wat was op dat punt uw eigen ervaring bij uw vele contacten over Amerika?

SCHÄTZEL: Ik heb geconstateerd dat er bij de doorsnee Amerikaanse burger nog steeds een enorm onbegrip heerst over de Gemeenschap, ofschoon natuurlijk minder bij de mensen en de toehoorders met wie ik meestal contact heb. Sinds ik in oktober 1972 Brussel verliet heb ik veel tijd besteed met door de Verenigde Staten te reizen en lezingen te houden voor allerlei groepen. Aan de hand van deze ervaringen was ik getroffen door de blijvende belangstelling die de meeste Amerikanen tonen voor het idee van een verenigd Europa. Hun geest was nog niet vergiftigd door de moeilijkheden. Ik geloof niet dat we ons hebben vastgelegd op een bepaalde stellingname of verhouding. De hele zaak is nog helemaal open.

Vr. De ambivalente houding van de Verenigde Staten is één ding. Maar het heeft er de schijn van dat de verschillende lid-staten van de Gemeenschap zelf ook zeer uiteenlopende ideeën hebben over wat de toekomstige vorm van hun associatie moet zijn.

SCHÄTZEL: Juist. Dit is een van de wezenlijke problemen omdat de ontwikkeling van de Gemeenschap al in 1950 is begonnen, nog geen 25 jaar geleden. De schepping van een verenigd Europa was een taak van buitengewone afmetingen. Nog nooit tevoren had men zo iets geprobeerd.

En toen kwam in 1958 het fenomeen de Gaulle. De Gaulle kwam opnieuw aan de macht, en Frankrijk, dat eigenlijk de initiatiefnemer van de hele zaak was geweest, werd toen ineens het grootste probleem in de constructie van Europa. De Gaulle had er nooit in geloofd.

Vr. Het lijkt wel of de EEG, die officieel op 1 januari 1958 werd opgericht, nog net met de hakken over de sloot was gekomen toen de Gaulle enkele maanden daarna aan de macht kwam.

SCHÄTZEL: Inderdaad bestond in 1958, na het weer aan de macht komen van de Gaulle, bij veel Europeanen (en ook een groot aantal Fransen) de vrees dat hij de hele zaak meteen in de grond zou boren. Het feit dat hij dat niet deed, wekte verwondering. Niettemin was het vanaf 1958 tot ongeveer 1968 in feite meer een kwestie van of de Europese Gemeenschap zou kunnen blijven bestaan dan of ze zich sterk zou kunnen uitbreiden.

Pas toen Pompidou kwam, leek de Gemeenschap weer wat meer levenskansen te krijgen. Dat maakte de onderhandelingen met Groot-Brittannië mogelijk die verleden jaar werden afgesloten, waardoor de Britten met ingang van 1 januari 1973 lid werden. De Europese Gemeenschap begint nu aan een fase van verscheidene jaren, gedurende welke de leden zullen beslissen hoe precies de structuur van het nieuwe Europa zal zijn. Tijdens mijn jongste reis daarheen zei een Europeaan, die er van het begin af aan mee te maken had, tegen mij: „Dit wordt een zaak van zo'n honderd jaar”. In zulke dimensies denken zij er zelf over. Maar voor Amerikanen is dat zeer moeilijk te omvatten.

Vr. Toch stellen de Europese leiders steeds weer indrukwekkende richtlijnen en streefdata vast voor de Gemeenschap. Zij spreken erover dat diverse beleidsstructuren tegen 1980 of 1985 verwezenlijkt zullen moeten zijn . . .

SCHÄTZEL: Zij stellen zichzelf doelen en dat is erg nuttig. Ze zullen die al

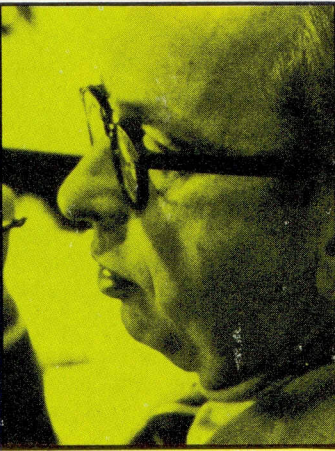
dan niet bereiken, maar ze proberen er zo tenminste de gang in te houden. Maar u maakte nog een opmerking over de onderling verschillende standpunten van de Europese lid-staten. Dat is zeker een feit. De scherpste impressie die ik kreeg — de ware essentie van de Europese situatie die ik van mijn laatste Europese reis mee terugbracht — was wel van de grote verwarring onder de Europeanen. Onder de mensen die nauw betrokken zijn bij het hele proces van de Europese opbouw is er geen gemeenschappelijke strategie of gemeenschappelijk beleid, noch een algemeen erkende leider, tot wie alle mensen van goeden wille zich kunnen wenden voor adviezen en richtlijnen inzake wat de volgende stap moet zijn.

Vr. Maar hoe staat het dan met de omvangrijke z.g. „Eurocratie” die zetelt in het hoofdkwartier van de Gemeenschap in Brussel?

SCHÄTZEL: De instellingen van de Gemeenschap zijn betrekkelijk zwak. Er bestaat geen enkel lichaam dat erop kan bogen de officieel erkende spreekbuis te zijn voor dit nieuwe Europa. De Europese Commissie onder leiding van Walter Hallstein deed al omstreeks 1965 een poging in die richting. Maar zij kreeg ruzie met de Gaulle en heeft zich daarvan nog niet werkelijk hersteld. De vertegenwoordigers van de regeringen die lid zijn, de Raad van Ministers, is geen lichaam dat deze taak erg goed kan vervullen. Jean Monnet is een man van 85 jaar, en ofschoon hij geestelijk nog steeds opmerkelijk energiek is, is hij toch duidelijk niet in staat de functie te vervullen die hij in het verleden zo voortreffelijk heeft waargenomen.

Toen ik onlangs in Londen was, sprak ik nog met Lord George-Brown en we kwamen op deze kwestie van het leiderschap. Hij maakte een opmerking die velen tegenwoordig maken, n.l. dat we op het ogenblik een periode van middelmatig leiderschap beleven — en dat niet alleen, maar de mensen schijnen er nog tevreden mee te zijn ook. Dit alles is

„ . . . bij het hele proces van de Europese opbouw is er geen gemeenschappelijke strategie of beleid, noch een algemeen erkende leider . . . Er is niet één persoonlijkheid met wie men kan onderhandelen, die dezelfde autoriteit bezit als de president van de VS.”

zeker vrij ontmoedigend voor diegenen die zich een verenigd Europa ten doel hebben gesteld.

Vr. Is dit gebrek aan centraal leiderschap of autoriteit nu niet juist wat de Amerikanen zo frustrereert bij hun onderhandelingen met de Gemeenschap?

SCHÄTZEL: Precies, en veel van wat is gezegd door onze huidige regering, maar ook door vorige regeringen, geeft uiting aan het verlangen naar een partner met wie de Verenigde Staten op ongeveer gelijk niveau kunnen onderhandelen. Maar ten gevolge van het stadium waarin de politieke en economische ontwikkeling van de Gemeenschap verkeert, is er gewoon niet zo'n organisatie of persoon. Er is niet één persoonlijkheid met wie men kan onderhandelen, die dezelfde autoriteit bezit als de president van de Verenigde Staten. Begrijpelijkerwijs veroorzaakt dit eerder irritatie en frustratie dan dat het 't Amerikaanse geduld bevordert. Europeanen zijn al evenzeer gefrustreerd over deze toestand, maar ze weten dat er zeer wezenlijke beperkingen zijn bij wat ze kunnen doen.

Vr. Ik was verbaasd over sommige botte uitspraken in de Franse pers ten aanzien van de hele scala van problemen tussen de Verenigde Staten en de Gemeenschap. In de Westduitse of zelfs Engelse pers voel ik niet diezelfde graad van openhartigheid, ofschoon de laatste wel zeer kritisch is ten opzichte van president Nixon inzake de Watergate-affaire.

SCHÄTZEL: Jammer genoeg is dit maar al te waar. Frankrijk is een bijzonder moeilijke partner, voor de Europeanen zowel als voor ons aan de andere kant van de Atlantische Oceaan. Het is alomtegenwoordig met zijn verzet tegen pogingen om deze relaties te verbeteren. Een Fransman die een goede vriend van mij is, vertelde me nog vorige maand in Parijs: „Ach, weet je, we zijn een wantrouwig volkje. We zijn zelfs wantrouwig ten opzichte van elkaar, en daarom moeten jullie er rekening mee houden dat alles wat wij zeggen, uit die specifieke nationale eigenschap voortspuit.”

De Fransen zijn bovendien nog zeer zelfverzekerd en ze zijn erop uit — gezien hun nationale geschiedenis en de stimulering van hun ego door de Gaulle — om zichzelf te doen gelden, zowel op het Europese vlak als buiten Europa. Dus al die factoren tezamen maken de Fransen tot het voornaamste probleem in Europa, en eveneens tussen Europa en de Verenigde Staten. Ik zeg voornaamste omdat zij het niet alleen zijn. Veel van wat zij zeggen, zeggen ze alleen maar openhartiger en beledigender dan de anderen. De Fransen vertolken, vaak op grove wijze, vrij algemene Europese zienswijzen.

Vr. De Franse uitgever van een Europees zakentijdschrift schreef onlangs dat de Fransen hardop zeggen wat de anderen denken, maar bang zijn om zelf te zeggen.

SCHÄTZEL: Dat is juist, maar aan de andere kant is er ook iets dat

werkelijk zeer specifiek Frans is en veel minder begrijpelijk.

Het is een land dat trots is op zijn logica, maar ik sta soms versteld over allerlei opvattingen in de Franse benadering van internationale zaken die wezenlijk onlogisch zijn. Bijvoorbeeld: de Fransen staan op de bres voor een Europa dat in staat is onafhankelijk en op gelijke voet met de rest van de wereld te onderhandelen. Daarom zijn zij voor een verenigd Europa, zeggen ze. Evenwel, om een Europa te krijgen dat goed functioneert, met sterke instellingen die gebaseerd zijn op een redelijke overdracht van nationale soevereiniteit, wijden de Fransen zich aan het frustreren van alle inspanningen die nu precies die doelstelling naderbij proberen te brengen. Zij poneren de uiterste tegenspraak. Zij zijn de voornaamste voorstellers van een bepaald doel, maar blijken dan tegelijkertijd ook het voornaamste obstakel te zijn tegen het bereiken ervan. Als je dát nu Franse logica wilt noemen . . .

Vr. U heeft die „Franse logica” wel eens erg dichterlijk beschreven . . .

SCHÄTZEL: Iemand heeft eens beweerd dat de Franse logica lijkt op een mes dat alleen maar lemmet is, zonder heft. Maar hoe je het ook uitlegt, de Franse houding is frustrerend en verontrustend voor andere Europeanen. Dit geldt speciaal voor de West Duitsers. Er zijn daar stromingen onder het oppervlak die hen ertoe zouden kunnen brengen te concluderen: „Goed, de Westeuropese eenheid kan niet gerealiseerd worden, dus laten we ons gaan concentreren op een alternatieve politiek”. Zoals een van mijn Duitse vrienden nog onlangs zei: „Vergeet niet dat Duitsland het enige Europese land is dat een alternatieve beleidslijn zou kunnen hebben”. Dit vanwege zijn historische betrekkingen met zijn oosterburen en, nog daterend uit de periode van Bismarck, het idee van Duitsland als brug tussen Oost en West.

De Franse benadering moedigt deze Duitse stromingen aan, hetgeen on-

gelooflijk gevaarlijk zou kunnen zijn, niet alleen voor West-Europa zelf, maar eveneens voor de Europese en internationale veiligheid. Men had gehoopt dat Pompidou na de recente Franse verkiezingen van mening zou zijn dat het onnodig was nog langer de ultranationalistische Gaullisten naar de mond te praten, maar dit bleek niet het geval. De huidige situatie tussen Frankrijk en zijn deelgenoten is even slecht als die vijf of zes jaar geleden was, gedurende het dieptepunt aan het einde van het Gaullistische regime.

Vr. U had het over „ongelooflijk gevaarlijke” krachten die een ernstig probleem zouden kunnen worden in de Bondsrepubliek. Kunt u dat nader toelichten?

SCHÄTZEL: Ten eerste zijn er zekere elementen binnen de SPD die nooit erg enthousiast zijn geweest over een verenigd West-Europa. Zij zijn van mening dat Duitsland zich erop zou moeten toelagen om overeenkomsten te sluiten met Oost-Europa en Rusland omdat zo'n beleidslijn veel zinvoller zou zijn in het licht van Duitslands nationale belangen.

Dan is er nog een andere kracht die een gevaarlijke vorm van Duits nationalisme voorstaat. Die komt van mensen die politiek rechts van het centrum staan, en die van mening zijn dat Duitsland zich niet moest verbinden met arme landen zoals Engeland, of bij traditie slecht geregeerde landen zoals Italië, of „onmogelijke” landen zoals Frankrijk. „We zullen een nationalistisch Duitsland zijn dat zijn eigen belangen op het internationale toneel behartigt en overeenkomsten sluit met elk land of elke groep landen waardoor het directe belang van Duitsland zelf wordt gediend” — aldus hun conceptie. Maar dit zijn beide concepties die op ontbinding zijn gericht en ze zouden Duitslands banden met de westerse alliantie verzwakken, en maken dat het zich afwendt van de Europese Gemeenschap.

Vr. Het was belangwekkend te horen dat dr. Kissinger in zijn

toespraak voor Associated Press op 23 april jl. — waarin hij opriep tot een nieuw Atlantisch Verdrag — opmerkte dat er schikkingen gemaakt moesten worden voor Japan, aangezien dit land, hoewel geen Atlantische mogendheid, toch een zeer sterke, dynamische kracht in de hedendaagse wereld vormt. In hoeverre maakt Japan dat wereldbeeld ingewikkelder?

SCHÄTZEL: De Japanners hebben een nieuw element geïntroduceerd dat niemand van ons tien jaar geleden heeft kunnen voorzien, n.l. de vitaliteit van hun economisch systeem, hun mogelijkheid om te concurreren, en dat niet door discriminerende of onredelijke maatregelen. We zouden onszelf op gevaarlijke wijze voor de gek houden als we aannemen dat het Japanse wonder langs slinkse weg bereikt is. Ik zou willen betogen dat het komt door de opmerkelijke culturele en sociale leefpatronen van de Japanners. Een Amerikaanse geleerde van Japanse afkomst heeft gezegd dat zij in zekere zin wel eens de enige mensen ter wereld konden zijn die zich geheel thuis voelen in een geavanceerde industriële maatschappij. Met andere woorden, het zijn mensen wier zeden het hun toestaan in overbevolkte gebieden en in een uiterst gecompliceerde industriële maatschappij te leven. Hun sociale systeem maakt het hun mogelijk om redelijk gelukkig te leven in zulk een milieu, hetgeen niet gezegd kan worden van mensen die zo diep vergroeid zijn met de vrijheid van het individu als het geval is in de Europese en Amerikaanse samenleving.

Maar om terug te komen op het eerste gedeelte van uw commentaar, onder de meest bedachtzame mensen heerst er geen twijfel meer over dat elke werkelijk stabiele wereldorde voortaan gebaseerd zal moeten zijn op een nieuwe verhouding tussen Japan, de Europese Gemeenschap en de Verenigde Staten. Wel moet benadrukt worden dat er behoorlijk veel werk zal moeten worden verzet om dit te bereiken. De Europeanen, die minder kennis bezitten omtrent Ja-

pan dan de Amerikanen, moeten een nog langere weg afleggen dan de Verenigde Staten. Niettemin is het verontrustend dat in Kissingers toespraak die u daareven noemde, deze referentie aan Japan meer kwam als een soort overdenking-achteraf. Hij sprak over heel veel zaken, en zei toen zoiets als: „O ja, we moeten er de Japanners ook nog bij betrekken”. Voor mijn gevoel had in deze rede Japan óf in het geheel niet genoemd moeten worden, óf het had op een meer doordachte en subtielere manier moeten gebeuren. Het enige resultaat was nu dat het de Europeanen nog meer verontrustte. En ook de Japanners zelf waren er niet over te spreken. Kortom, de opmerking over Japan leek merkwaardig dwaas en slecht uitgedrukt.

Vr. In deze ingewikkelde verhouding is nu ook Rusland op het toneel verschenen. De Verenigde Staten zijn nu bezig een betere verstandhouding met de Russen te ontwikkelen en de Duitsers doen hetzelfde — waar ze hun eigen redenen voor hebben. Welke invloed heeft dit op de westerse alliantie?

SCHÄTZEL: Het veroorzaakt moeilijkheden. De Verenigde Staten hebben een zeer innige en speciale verstandhouding gehad met West-Europa, zowel gedurende de oorlog als in de naoorlogse periode. De Europeanen brachten een proces op gang om te proberen met de Russen bepaalde akkoorden te sluiten ten einde de spanningen tussen Oost en West wat te verminderen. In de Verenigde Staten hielden wij ons afzijdig hiervan en in veel gevallen volgden wij een „harde-lijn”-politiek. Dus nu is het voor de Amerikanen al heel gemakkelijk om te zeggen: „Kijk eens, wat mankeert er nu aan onze handelwijze? Wij doen nu pas wat jullie Europeanen al lang deden en waartoe jullie ons zo vaak hebben aangespoord.” Maar er zit waarschijnlijk wel meer aan vast dan alleen een kwantitatief verschil in de diverse ouvertures van de Amerikanen en de Europeanen inzake de Oost-West-ontspanning. Er is ook een kwalitatief

„Uit dit alles concluderen de Europeanen dat de Verenigde Staten koersen in de richting van een soort machts-evenwichtssysteem, waarin het West-Europa, Rusland, Japan en China beschouwt als gelijkwaardige componenten in een groots mondiaal spel.“

verschil, in zoverre dat de Amerikaanse supermogendheid een zeer nauwe en duurzame samenwerking aan het ontwikkelen is met de Russische supermogendheid, en wel op een heleboel terreinen: defensie, politiek en economie. Dat moet de West-Europeanen wel wat nerveus maken. „Zijn wij wel op de hoogte van alles wat er gaande is?“ schijnen ze te vragen. „Worden we wel geraadpleegd of alleen maar achteraf ingelicht?“ „Wordt ons alleen iets verteld over het topje van de ijsberg?“ Ze hebben het gevoel — en dat wordt zeker ook in de Europese kranten geschreven — dat president Nixon een dialoog met het Kremlin gemakkelijker, lonender en veel interessanter schijnt te vinden dan de betrekkingen met West-Europa. Dan was er ook nog dat ongelukkige denkbeeld, eerst door Kissinger en naderhand ook door Nixon gelanceerd, n.l. het systeem van het vijfhoekig machts-evenwicht.

Vr. U bedoelt de opvatting dat de Verenigde Staten, Rusland, Japan, China en West-Europa de z.g. „Grote Vijf“ min of meer gelijkwaardige machtscentra zouden vertegenwoordigen?

SCHÄTZEL: Ja, en de meeste verantwoordelijke Europeanen maken zich werkelijk zorgen over deze visie op de wereldorde. Tijdens mijn jongste reis werden mij daar keer op keer vragen over gesteld. Naar hun idee wijst dat op een systeem,

berustend op internationale amoraliteit — zoals de Gaulle heeft gezegd: naties hebben belangen, geen vrienden. Uit dit alles concluderen de Europeanen dat de Verenigde Staten koersen in de richting van een soort machts-evenwichtssysteem, waarin zij West-Europa, Rusland, Japan en China beschouwen als gelijkwaardige componenten in een groots, mondiaal spel. Als dit werkelijk de richting is die de Amerikaanse politiek inslaat, zo zouden de Europeanen kunnen betogen, dan houdt dat wel een fundamentele ommezwaai in, en een afwijzing van wat zij zelf als doorslaggevend beschouwen. D.w.z., er is iets aparts in de westerse cultuur waardoor we niet alleen maar uit veiligheidsoverwegingen of om economische redenen een Atlantisch bondgenootschap zijn aangegaan, maar omdat er een gemeenschappelijke culturele traditie was die haar wortels had in de Griekse beschaving — dat in een democratische samenleving de regering er is om bepaalde individuele rechten en culturele waarden te beschermen. Kortom, de Europeanen meenden dat de band tussen West-Europa en Amerika bestaat in een gemeenschappelijk belang in de westerse beschaving. Verontruste Europeanen maken uit dit idee van supermachtsevenwicht op dat Amerika deze fundamentele zienswijze verwerpt. Dit zijn enkele van de dingen die hen slecht op hun gemak doen zijn en die voortkomen uit die

mysterieuze relatie die, naar het hun toeschijnt, tussen de Verenigde Staten en Rusland aan het groeien is.

Vr. U bent op het ogenblik bezig met het schrijven van een boek dat grotendeels gebaseerd is op uw dienstjaren als ambassadeur van de Verenigde Staten bij de Europese Gemeenschap. Wat is het onderwerp daarvan?

SCHÄTZEL: De bedoeling van dit boek is te adviseren wat gedurende de volgende tien jaar de Amerikaanse beleidslijn zou moeten zijn tegenover een veranderend Europa en in het bijzonder tegenover de Europese Gemeenschap. Het voornaamste pleidooi ervan is wel dat de Amerikanen hun belangstelling voor West-Europa en zijn streven naar eenheid nieuw leven moeten inblazen, want dat is zeer wezenlijk in het belang van Amerika zelf. Dat betekent nog niet dat wij het nieuwe Europa zouden moeten ontwerpen of dat wij een aantal openlijke acties zouden moeten ondernemen.

Ik stelde aan allerlei Europeanen deze vraag: „Wat zouden jullie wensen zijn ten aanzien van het Amerikaanse beleid als het in jullie macht lag ons dat voor te schrijven?“ En iedereen had dezelfde boodschap: „We zouden graag weer uw belangstelling hebben voor dit proces, een belangstelling die er naar ons idee nu niet is“. Dat is in werkelijkheid mijn centrale thema. □

DEEL 1

WAT EUROPEANEN DENKEN VAN AMERIKA

Onze correspondent Ray Kosanke te Brussel brengt, in samenwerking met John Karlson in de Bondsrepubliek, David Price in Engeland, Philip Sandron in Frankrijk en Bernard Andrist in Zwitserland, het volgende tweedelige verslag. Het eerste deel laat zien wat de Europeanen vandaag van Amerika denken. Het tweede deel behandelt hét grote probleem waar de Europeanen zich tegenwoordig het meest mee bezighouden.

DIT is de eeuw van directe en onmiddellijke communicatie. Over de gehele wereld kunnen mensen op hun tv de Amerikaanse astronauten bij hun rondgaan op de maan volgen of bij hun omwentelingen rond de aarde. Elke stap die de Verenigde Staten doen wordt nauwkeurig gadegeslagen door landen overal ter wereld.

Of de Verenigde Staten het nu leuk vinden of niet, zij zijn nog steeds het machtigste land in de westerse wereld. Hun natuurlijke hulpbronnen, grote bevolking, economische capaciteit en militaire macht, dit alles te zamen legt Amerika een leidinggevende functie op. En dit is een positie die een steeds groter wordend aantal Amerikanen noch willen, noch wensen te handhaven. Weinig Europeanen staan onverschillig tegenover de Verenigde Staten. Veel mensen hebben familie in „Amerika” zoals de VS gewoonlijk genoemd wordt. Voor veel Europeanen zijn Amerikanen mensen „net zoals wij”.

Vandaag is de Atlantische Oceaan minder een obstakel dan wel een brug tussen de twee continenten. Honderdduizenden Amerikanen bevinden zich voortdurend in Europa. Nu de Verenigde Staten voor de Europeanen minder duur zijn geworden, gaan toeristen uit Europa in steeds grotere getale de U.S.A. bezoeken.

Te zamen met zijn ideeën over de typisch Amerikaanse tourist, compleet met fototoestel, zonnebril en shirt in schreeuwende kleuren heeft de gemiddelde Europeaan ook zo z'n ideeën over de typisch Amerikaanse zakenman, vaak gezien als kauwend op een zware Havana terwijl hij zijn

orders in 2 of 3 telefoons tegelijk schreeuwt.

De oudere generatie in Europa heeft nog steeds de Amerikaanse soldaat in gedachten die tot tweemaal toe Europa gered heeft. Voor deze mensen is Amerika's imago nog steeds goed; schandalen en economische moeilijkheden hebben de warmte en waardering die velen voor Amerika voelen niet verminderd.

Maar de meerderheid der Europeanen nu is jonger dan 30 jaar. Voor hen zijn de twee wereldoorlogen, de Amerikaanse soldaten en het Marshall Plan alleen maar geschiedenisboekfeiten. Hedendaagse realiteit confronteert ons met een dollar die tweemaal is gedevalueerd, ongelooflijke politieke schandalen en een herbouwd Europa dat zijn eigen identiteit en plaats in de wereld zoekt.

Het feit dat de Amerikanen in de laatste paar jaren weinig hebben gedaan om hun valuta te steunen, heeft nogal wat kwaad bloed gezet in Europa. Ofschoon een gedevalueerde dollar Amerika — tenminste tijdelijk — een betere handelsbalans geeft door een grotere uitvoer, ondermijnt een zwakke en zwevende dollar het gehele internationale handelssysteem omdat de dollar daarvoor de verrekeningsvaluta is. De internationale handel is Europa's levensader en haar dagelijks brood (met beleg). Als onder het huidige internationale monetaire stelsel de dollar onstabiel is, dan is Europa het ook.

Verskillende opiniepeilingen in Europa hebben niet alleen frustratie door de Amerikaanse economische en monetaire politiek aan het licht gebracht, maar ook groeiende twijfels over de veelgeprezen „American way of life”. Terwijl Amerika vroeger gezien werd als een land van onbegrensde mogelijkheden, beginnen nu meer en meer Europeanen zich serieus af te vragen of het nu werkelijk

HET HOOFDKWARTIER van de NATO-strijdkrachten nabij Bergen in België (r. boven). Generaal Sir Thomas Pearson, opperbevelhebber van alle NATO-strijdkrachten in noordelijk Europa, voerde in 1972 belangrijke besprekingen met de president van de Westduitse Bondsrepubliek, Heinemann.

*Ian Henderson — Plain Truth
Alfred Hennig — Plain Truth*

BERLAYMONT, zetel van de EEG te Brussel

Ray Kosanke — Plain Truth

allemaal wel zoveel beter is daar. Uit Frankrijk kwam de reactie dat de Fransen helemaal niet zo jaloers zijn op de Amerikaanse levenswijze. Het werd gezien als té gemechaniseerd en té verstedelijkt. De Fransen proberen zelf in feite te vermijden dat hun grote steden een dergelijk lot overkomt.

Watergate heeft ook definitief zijn indruk achtergelaten op de Europeanen. België, Engeland, Frankrijk, West-Duitsland en Italië hebben allemaal recentelijk van regeringschandalen te lijden gehad. Schandalen zijn bepaald niets nieuws voor hen. Maar het is meer een kwestie van gradatie — de meesten vinden dat het Amerikaanse schandaal belangrijker is omdat de Verenigde Staten een beduidend belangrijker rol spelen in de wereldpolitiek dan welk Europees land ook en als gevolg daarvan kan het schandaal vrij ernstige implicaties inhouden.

Een Gallup-onderzoek in Engeland toonde aan dat 90% van de ondervraagden van Watergate gehoord had. In tegenstelling daarmee liet een recent onderzoek in de Verenigde Staten zien dat meer dan 55% van de ondervraagden nog nooit gehoord had

van de EEG of het Europa van de Negen. Dit laat zien dat de Europeanen de gebeurtenissen in Amerika nauwkeuriger volgen dan omgekeerd.

Voor de Fransen kwam Watergate niet bepaald als een verrassing, maar wel de grootte van het probleem en het feit dat mensen in de hoogste kringen geïmpliceerd waren. De Fransen hebben hun eigen schandalen om zich zorgen over te maken: de steeds terugkerende geruchten en aanklachten over onder-de-tafel contracten met aannemersbedrijven. En verhalen van wijdverspreide belastingfraudes zijn elk jaar met vaste regelmaat terug te vinden in de Franse pers. Niettemin, het Amerikaanse imago van hoge misdaadcijfers, de Maffia en nu weer Watergate leidt de Fransen ertoe te denken dat „het daar allemaal veel erger is dan hier”.

In West-Duitsland heeft het Amerikaanse prestige ook geleden, en het vertrouwen in de moraal van Amerika is beduidend lager nu. Dit ondanks het feit dat de Duitsers hun eigen „Watergate” hebben in de vorm van de „Steiner affaire”.

Eén Duitser die geïnterviewd werd in Londen, had een hoge dunk van

de Verenigde Staten „ondanks alles”. Hij vond de Amerikanen „een prettig, hardwerkend en efficiënt volk”. Een Belg gaf als commentaar dat Watergate de sterke en positieve rol liet zien die de vrije pers in Amerika speelde.

Of Amerika als land zijn geloofwaardigheid verloren had, antwoordde een groot aantal ondervraagden desgevraagd dat niet het land maar wel president Nixon aan geloofwaardigheid had ingeboet. In ieder geval, zo werd beklemtoond, had Europa geen andere keus dan met de Verenigde Staten zaken te doen omdat zij een wereldmacht zijn en de Europese naties niet. Afhankelijkheid van Amerika is een realiteit die Europa niet kan negeren.

Veel bedachtzame Duitsers zijn bezorgd of president Nixon al dan niet de formidabele Amerikaanse bijdrage aan NATO kan handhaven nu Amerikaanse senatoren, profiterend van de crisis rondom Watergate, het Amerikaanse aandeel drastisch willen verminderen.

De Zwitsers kwam Watergate als iets ongelooflijks voor. „Hoe kon zo'n schandaal plaatsvinden?” Waar de pragmatische Zwitsers zich werkelijk bezorgd over maakten was het lot van de zwaargehavende dollar en de instabiliteit die daarvan het gevolg was op de beurzen in Europa. De Zwitserse reactie op het Amerikaanse imago van geweld dat teruggaat tot de moorden op de Kennedy's en Martin Luther King, Vietnam, de wijdverspreide misdaad en nu een levensgroot politiek schandaal, was gewoonweg: „Het is krankzinnig!” Ons onderzoek in Zwitserland bracht aan het licht dat veel van het nieuws dat de Zwitsers over de Verenigde Staten krijgen negatief was.

De Engelse nieuwsmedia hebben het Watergate schandaal zeer nauwgezet gevolgd, zoals het onderzoek dat hierboven genoemd werd ook duidelijk illustreert. De Britten hebben nu weer een sex-schandaal achter de rug dat twee hoge bewindslieden betrof, maar ook hier vindt men dat het niets is vergeleken met Watergate.

De Europese hoge dunk van de Verenigde Staten gaat geleidelijk achteruit. Uit de devaluaties van de

KAASMARKT TE ALKMAAR. Van de in Nederland in 1972 geproduceerde 337 000 ton kaas werd bijna 2/3 uitgevoerd. De verhoogde export van dit bij uitstek Nederlandse produkt alsmede de grote vraag hierna bin-nenslands zijn er de oorzaak van dat de huisvrouw hoge prijzen voor dit zuivelprodukt moet betalen.

John Kilburn — Plain Truth

dollar, Watergate, de aanklachten tegen vice-president Agnew, de voedsel- en benzinetekorten, aanzienlijke inflatie en de sociale problemen van drugs tot misdaad, trekken de Europeanen de conclusie dat zij het misschien toch nog niet zo slecht hebben. En dit, ondanks het feit dat de gemiddelde Europeaan zich voornamelijk zorgen maakt over dezelfde problemen als zijn Amerikaanse evenknie: de kosten van levensonderhoud en in het bijzonder die van voedsel.

De groeiende economische zwakte van Amerika reflecteert zich, zoals vele Europeanen opmerken, in het feit dat Zwitserland, Zweden, Denemarken en West-Duitsland nu allemaal een groter BNP (Bruto Nationaal Produkt) per hoofd der bevolking hebben dan de Verenigde Staten.

In de ogen van menig Europeaan is ook de zedelijke en morele rol van de Verenigde Staten achteruitgegaan, met als gevolg een verlies aan respect. Met grote verbazing uiten veel Europeanen hun bezorgdheid over het innerlijk verval dat in Amerika om zich heen grijpt. Zij vinden dat deze problemen het isolationisme in de hand werkt. Als zo'n trend aanhoudt kan dit gemakkelijk leiden tot een negeren van de verantwoordelijkheden en de betrekkingen die Amerika heeft met de rest van de wereld.

Hoe dan ook, het verleden van Amerika wortelt in Europa en velen onderkennen dit fundamentele feit. De hechte persoonlijke betrekkingen hebben een duurzame verstandhouding tussen de twee werelddelen gesmeed. De oudere generatie waardeert nog steeds hogelijk de Amerikaanse hulp tijdens de twee wereldoorlogen, maar deze groepering is niet langer in de meerderheid en nieuwe gebeurtenissen spelen zich snel af. □

HOOFDBREKEN NO.1 IN EUROPA: HOE KNOPEN WE DE EINDJES AAN ELKAAR?

Debaize — EEG

DE grote vraagstukken waarmee zowel Amerikanen als Europeanen geconfronteerd worden, zijn vrijwel identiek. Ze draaien allemaal om de stijgende kosten van levensonderhoud.

Hoewel prijzen over de jaren omhoog zijn gegaan, nemen de prijsverhogingen van vandaag zulke proporties aan dat zij de normale gang van zaken hier in Europa in de war dreigen te sturen. Verscheidene Europese regeringen worden hier rechtstreeks door bedreigd. De overheid wordt er meer en meer op aangekeken de schuldige te zijn — óf omdat zij verantwoordelijk is voor de omhoogschietende prijzen, óf omdat zij niet bij machte is hieraan het hoofd te bieden.

Europeanen, evenals mensen overal elders, verlangen het goede leven: eten op tafel, een dak boven hun hoofd, geld om uit te geven, een vaste

baan en betaalde vakantie. Het groeiende aantal ernstige problemen waarmee de Europeanen geconfronteerd worden, weerspiegelt hun bezorgdheid dat er iets niet helemaal in de haak is met de economie.

Naarmate de Europeanen vinden dat hun levensstijl meer en meer wordt aangetast door stijgende prijzen, ontoereikende behuizing en overbevolkte, vervuilde steden, wordt ook hun gevoel van welzijn in toenemende mate aangetast.

De Europese man in de straat heeft niet alleen te maken met stijgende prijzen, maar ook met de noodzaak van een stabiele munt. Het valuta-probleem is iets waar de Europeanen meer mee worstelen dan de Amerikanen, omdat elke keer dat zij en hun produkten de grens overgaan, er met vreemd geld moet worden gewerkt.

De Duitsers hebben bemerkt dat niet alleen de prijzen in de Bondsrepubliek pijlsnel omhoogschieten, maar ook dat hun valuta dit jaar twee keer gerevalueerd werd, wat met zich meebrengt dat hun exportartikelen zowel in Amerika als in de overige landen van de EEG duurder zijn geworden. Duitse artikelen kunnen daardoor moeilijker met die van andere landen concurreren, wat een slag betekent voor zowel de inkomsten van het land als die van de individuele loontrekker.

Eén opmerking afkomstig uit Duitsland, die ook meer en meer elders in Europa gehoord wordt, is: „Als mijn vrouw niet werkte, zouden we de eindjes niet aan elkaar kunnen knopen”.

In Parijs véolt men als het ware het allergrootste probleem waar de Fransen mee te maken hebben: „La vie est chère!” Het leven is zo duur!

Het hebben van vast werk wordt door de Fransen gevoeld als het op één na belangrijkste probleem in Frankrijk. In de grote steden blijft het reeds vele jaren oude huisvestingsprobleem een hinderpaal vormen voor hen die proberen hun levensstandaard te verbeteren. Dit is de derde grote grief in Frankrijk.

De gemiddelde Fransman zou graag meer vrije tijd willen hebben. Volgens hem gaat er teveel tijd in z'n werk zitten, afgezien van het forenzen. De gemiddelde Franse werknemer maakt nu even lange, zo niet langere werkuren dan zijn collega waar dan ook in Europa.

De Londense *Times* publiceerde een

in Engeland gehouden opinieonderzoek dat uitwees dat 55% van alle ondervraagden van mening was dat de regering moest optreden tegen de stijgende kosten van levensonderhoud. Achtendertig procent noemde uitdrukkelijk de stijgende voedselprijzen als zijnde het grootste probleem. Alle ondervraagden waren van mening dat hulp aan bejaarden het derde grootste probleem was waarmee Engeland geconfronteerd werd. Huisvesting kwam op de vierde plaats.

Het onderzoek liet verder uitkomen dat de kiezers zich in grote getale van de Conservatieve Partij van premier Edward Heath afwendden. Het vormt „deel van een landelijke rebellie van Conservatieven tegen stijgende prijzen”. Eén vraag in het onderzoek liet de politieke implicaties uitkomen van de uitgesproken mening die het publiek heeft met betrekking tot vraagstukken die hun levensstijl nadelig beïnvloeden. De Engelsen werd gevraagd: „Ongeacht uw politieke voorkeur, welke partij zal volgens u de volgende algemene verkiezing winnen?”

Slechts 25% dacht dat de aan de macht zijnde Conservatieve Partij zou winnen, terwijl 50% dacht dat de Labour Partij zou winnen. Vijf procent was van mening dat de Liberalen zouden winnen en 20% was geen mening toegedaan. De volgende algemene verkiezing zal in 1975 gehouden worden.

Laten we nu eens België bekijken. Ook hier staan de hoge kosten van levensonderhoud bovenaan de lijst van de zaken waar de Belgen zich de grootste zorgen om maken. Een huisvrouw betaalt er 60 frank (f8,33) voor een pond boter. Geen wonder dat veel gezinnen zijn overgegaan op het gebruik van margarine. Voor een dozijn eieren betaalt een huisvrouw ca. f3,40. Een pond gehakt kost haar 75 frank (f5,78). Een tank benzine (40 liter) komt op f32.- Over geheel Europa betaalt men astronomische bedragen voor benzine en stookolie.

Buiten de EEG zijn de problemen maar weinig anders, hoewel de Zwitsers er b.v. toe geneigd zijn hun probleem vanuit een ander perspectief te zien. Hoewel de inflatie in Zwitserland in augustus 8½% bedroeg, aanvaardden de Zwitsers dit feit. Voor hen is „overbevolking” het grootste zorgkind. Overbevolking voor de Zwitsers betekent dat er teveel buitenlanders in hun land

werken. Zij willen er niet méér hebben en zouden graag zien dat velen ervan, voornamelijk Italianen, naar huis zouden gaan. Naar hun mening heeft het gastarbeidersprobleem de andere symptomen van economische kwalen waar Europa aan lijdt, verergerd: n.l. een toeneming in de kosten van levensonderhoud, het woningtekort en inflatie in 't algemeen. Met minder buitenlanders zou er minder inflatie zijn denkt de gemiddelde Zwitser.

In Nederland wees een landbouwer op de mogelijkheid van plaatselijke droogte, veeziekten en dergelijke natuurrampen als zijnde typerend voor de wisselvalligheden waar de Europese boeren het hoofd aan moeten bieden. Wat zijn vrouw voornamelijk bezighield, is het nu bekende refrein van „stijgende prijzen en de daarmee gepaard gaande waardevermindering van het geld”.

Waar de gemiddelde Europeaan zich zorgen over maakt zijn zaken die zijn dagelijks leven direct raken. Voor aangelegenheden die daarbuiten vallen neemt zijn belangstelling of bezorgdheid snel af.

De apathie van het publiek voor zulke ogenschijnlijk belangrijke zaken als de eenwording van Europa is verbazingwekkend groot. Wanneer men erachter probeert te komen wat men van de EEG vindt, is een schouderophalen vaak het enige antwoord. De EEG wordt over het algemeen door Europeanen beschouwd als iets dat thuishoort in het duistere gebied der politiek en men bekijkt het met terughoudendheid, ja zelfs met wantrouwen. Toen b.v. honderdduizenden tonnen boter uit de boterberg waarvoor alle Europeanen zo bloedig hadden bijgedragen aan de Russen werden verkocht voor minder dan 1/5 van de prijs die Europeanen ervoor moeten betalen, waren velen ontstemd en verontwaardigd. Maar afgezien van zulke voorbijgaande gebeurtenissen, blijft de belangstelling van de kant van de gewone man voor de Gemeenschap minimaal.

Men wordt herinnerd aan de woorden van de Duitse historicus Golo Mann in zijn *Deutsche Geschichte 1919-1945*. In het eerste hoofdstuk, getiteld „Weimar” schrijft hij: „Onder normale omstandigheden legt de burger geen grote belangstelling voor de politiek aan de dag, evenals iemand die gezond is het functioneren van zijn lichaam als iets vanzelfsprekends

aanneemt. Hij is er zich van bewust, maar hij maakt zich er niet al te druk om. Z'n lichaam functioneert vanzelf.”

Waar de doorsnee Europeaan zich wél druk om maakt, zijn de problemen waar zijn eigen persoonlijke leven direct bij betrokken raakt — vooral wanneer het om zijn portemonnee gaat. In dat opzicht verschilt hij niet veel van een Amerikaan, Australiër of Canadees. Hij maakt zich zorgen over de kwaliteit van het leven in de plaats waar hij woont, maar hij voelt zich „te onbelangrijk” om iets aan de grote politieke en economische vraagstukken van de wereld daarbuiten te doen.

Hij denkt of hoopt althans dat de mensen in de regering van zijn eigen land en die van andere landen voldoende wijsheid, bezorgdheid en gezond verstand bezitten om grote nationale en internationale problemen onder controle te houden. Toch is het vandaag niet slechts de enkeling die „te onbeduidend” is om opgewassen te zijn tegen de grote problemen in de wereld. In toenemende mate zijn de landen zelf niet groot genoeg om zeggenschap over hun eigen positie in de wereld uit te oefenen. Volgens Mann: „In de chaos der wereldgebeurtenissen heeft geen enkel land uitsluitend zeggenschap over zijn eigen toekomst. Dat hangt af van de wereldeconomie, de politieke situatie in de wereld en van de 'geest des tijds'. Elk land kan ertoe bijdragen, maar er niet de baas over zijn.”

De mate waarin inflatie toeneemt draagt bij tot het gevoel van onbehagen in Europa, hoewel het nog geen bedreiging van de sociale orde inhoudt. Mochten de besprekingen over de GATT (de Algemene Overeenkomst voor Tarieven en Handel) die in september in Tokio begonnen zijn, en handelsbesprekingen zoals die tussen de VS en Europa de huidige wereldomvattende economische instabiliteit niet doeltreffend aanpakken, dan zou het huidig onbehagen kunnen omslaan in openlijke frustratie.

Openlijke frustratie zou, indien er geen paal en perk aan gesteld werd, zich kunnen ontwikkelen tot anarchie hier en daar. De man in de straat, vooral in Europa, wenst zulks niet. Het moet nog bewezen worden of de regeringen in de vrije wereld bij machte zijn de situatie de baas te blijven. □

vooruitlopend nieuws

in de spiegel van het WERELDGEBEUREN

• Geleidelijke machtsoverdracht in Spanje

Generalissimo Francisco Franco, sinds 1939 het onbetwiste hoofd van Spanje, maakte in juni van dit jaar zijn trouwe vriend, vice-president Luis Carrero Blanco (70) premier van Spanje en gaf hem de voorzittershamer over de enige politieke partij van het land.

Admiraal Carrero Blanco kreeg de officiële titel van „president” en werd belast met de dagelijkse administratie van het land, maar hij is nog steeds verantwoording schuldig aan Franco. Dit wordt gezien als een eerste stap die zal leiden tot Franco's terugtrekking uit de politiek.

Franco, die nu 80 jaar is, behoudt nog wel twee andere topposities in Spanje, die van staatshoofd en opperbevelhebber. Zeer zeker blijft hij nog steeds „El Caudillo” (de Leider) en hij blijft de werkelijk belangrijke beslissingen nemen.

Carrero's benoeming heeft geen invloed op de positie van prins Juan Carlos de Bourbon (35) die door Franco voorbestemd is koning van Spanje te worden en hem op te volgen als staatshoofd bij zijn overlijden of terugtrekking.

Spanje wil uiteindelijk lid worden van de machtige Europese Gemeenschap. De Europese democratische landen hebben echter enige bezwaren geopperd tegen Spanje's toelating tot de huidige Club van Negen vanwege het autoritaire regime van Franco.

Ofschoon Franco's beslissing in juni geen stap naar politieke vrijheid betekende, is deze stap toch het begin van de uiteindelijke machtsoverdracht. Veel waarnemers geloven dat de monarchie die na Franco's dood of terugtrekking weer hersteld zal worden, deze vrijheidsbeweging zal inluiden. Dit zal Spanje dan dichterbij de democratische landen van Europa en de zich uitbreidende EEG brengen.

• Schaarste noopt tot bezuiniging

De wereld — en vooral de leidende industriële grootmacht, de Verenigde Staten, zal spoedig een tekort hebben aan grondstoffen. Deze weinig begrepen kant van de grondstoffencrisis is van veel grotere betekenis dan de tijdelijke schaarste aan benzine, dieselolie en elektriciteit. Het tijdperk van de jaren 60 toen energie en grondstoffen goedkoop en in overvloed aanwezig waren, is voorbij. We leven nu in een tijd van „zuinig aan met grondstoffen”.

Er zijn twee oorzaken voor het huidige tekort. De Amerikaanse economie draait momenteel bijna op topcapaciteit. En nog onheilspellender, de rijkdom aan grondstoffen in de wereld is voor een groot deel verbruikt vanwege de hoogconjunctuur waarvan de westerse wereld de laatste tien jaar geniet.

De aangetoonde reserves van bijna alle belangrijke materialen raken uitgeput. De Verenigde Staten bijvoorbeeld, hebben hun laatste reserves ontgonnen van mangaan en chroom, die essentieel zijn voor het maken van staal. Bauxiet, waarvan aluminium wordt vervaardigd, raakt al op, terwijl zink, lood, kwik, koper en vele andere mineralen ook binnen enkele tientallen jaren op zullen zijn.

De Verenigde Staten importeren nu de helft van hun behoeften aan aluminium, zink, nikkel en tin.

Er bestaan tevens tekorten aan hout, papier, katoen, wol, kunstmeststoffen en harsen.

Wat houdt deze schaarste in? Eén ding is zeker: prijsinflatie in bijna elke sector zal blijven voortduren, aangezien staal, aluminium, petro-chemische producten, hout en papier de voornaamste produktiematerialen zijn.

Zouden er invoerquota's ingesteld worden op bepaalde belangrijke mineralen, zoals b.v. in een „handelsoorlog” zou kunnen gebeuren, dan zouden hele industrieën ten onder kunnen gaan. Als vanwege de tekorten aan mineralen de Amerikaanse staal- en autoindustrieën de produktie zouden moeten inkrimpen, dan heeft dit een kettingreactie in andere industrieën tot gevolg die beslist zou uitlopen op een regelrechte depressie.

Voor de Verenigde Staten en een groot gedeelte van de rest van de geïndustrialiseerde wereld betekenen de tekorten dat er meer mineralen uit afval herwonnen moeten worden; ook moeten we voorkomen dat we materialen verkwisten, we moeten alternatieve energiebronnen aanboren en onze auto's minder gebruiken. Aan deze maatregelen zijn echter nadelen verbonden. De meestal dure techniek van het herwinnen van grondstoffen uit afvalmaterialen moet grondig verbeterd worden en dat kost tijd. De jacht op nieuwe energiebronnen zou kunnen leiden tot ernstige politieke wrijving tussen de Verenigde Staten, Japan en de landen van West-Europa.

En wat zou er gebeuren als de landen van de Derde Wereld, die vele van deze belangrijke mineralen produceren, zich organiseren tot een „mineraalmonopolieblok”?

— Gene H. Hogberg

EEN BLIK IN DE JAREN '80

ALS DE LICHTEN IN EUROPA UITGAAN

door Ray Kosanke

„Het olieconflict duurt voort. Door het gebrek aan stookolie en benzine begint het de hele bevolking te beïnvloeden. De pompen zijn vrijwel overal gesloten. Gisteren gingen een paar stations open, maar te middernacht werden alle pompen op bevel der regering voor onbepaalde tijd gesloten.

„De toestand is nu zeer ernstig geworden, speciaal voor degenen wier verwarmingssysteem van stookolie afhankelijk is. Ze zitten eenvoudig zonder verwarming. Een groot aantal lagere en middelbare scholen zijn gesloten. Artsen worden geconfronteerd met problemen doordat ze geen patiënten in onverwarmde klinieken kunnen ontvangen, en het tekort aan benzine maakt het moeilijk op huisbezoek te gaan. Het ontbreken van stookolie brengt een waar trauma teweeg. Een groot aantal mensen lijdt reeds kou in hun huis ...

”

DIT IS geen scenario van de verre toekomst. Het maakt deel uit van een brief die schrijver dezes uit Europa ontving toen hij in het begin van dit jaar de Verenigde Staten bezocht. De oorzaak was een tijdelijk, door mensen veroorzaakt tekort aan brandstof in één land, België. Het is evenwel toch een voorteken van de grimmige werkelijkheid van een komende crisis waarheen de geïndustrialiseerde landen van de wereld op dit ogenblik op weg zijn.

Onze levenswijze bedreigd

„Direct beschikbare energie” — het gemak en het gerief dat men zolang als een vanzelfsprekend deel van het leven heeft beschouwd — is plotseling een levensgroot vraagteken voor de

Warren Watson — Plain Truth

toekomst geworden. Experts overal ter wereld geven uiting aan hun toenemende bezorgdheid. „Onze maatschappij, onze positie in de wereld en onze levenswijze zelf worden bedreigd”, waarschuwen zij steeds nadrukkelijker.

Maar in weerwil van de vele bezorgde stemmen, is in vele kringen de ernst van de toestand nog niet duidelijk geworden. Voor de meesten moet de nood van een werkelijk energietekort nog aan den lijve ondervonden worden.

James Akins, directeur van het Bureau voor Brandstoffen en Energie van het Amerikaanse departement van Buitenlandse Zaken, heeft zijn in het tijdschrift *Foreign Affairs* gepubliceerde, 30 bladzijden tellende uiteenzetting de titel gegeven: „De oliecrisis: ditmaal is de wolf aan de deur.”

In augustus 1972 verklaarde Akins dat „de wereld thans 45 miljoen vaten olie per dag verbruikt en tegen 1980 zal dit cijfer 80 tot 100 miljoen vaten bedragen. Wij weten niet waar deze olie vandaan moet komen”.

Wat betekenen deze statistieken in werkelijkheid? Het gemiddelde cijfer van 90 miljoen vaten *per dag* dat het totale wereldverbruik over zes jaar geacht wordt nodig te hebben, zou een trein vullen van tankwagens met een lengte van 4827 kilometer — een trein die zich over de volle breedte van Europa van Londen naar Athene, terug naar Saloniki in Noord-Griekenland en vandaar naar Istanboel zou uitstrekken.

West-Europa, de Verenigde Staten en Japan verbruiken te zamen 80% van de beschikbare energie der wereld en 80% van de dagelijkse wereldproductie aan olie. Er worden zodanige eisen gesteld dat er dagelijks grotere hoeveelheden nodig zijn. De olie-wereld is er eenvoudig niet op berekend aan deze groeiende eisen te voldoen.

De uitwerking op Europa

De Verenigde Staten hebben onlangs gepoogd met Europa en Japan een consortium van olieverbruikende landen te vormen om hun onderhandelingspositie voor een voldoende aanvoer van olie uit het Midden-Oosten te versterken.

Wat Japan betreft, dit land werd verontrust door de waarschuwing van de minister voor Aardoliezaken, Yamani, dat zulk een verbruikerskartel tegen de OPEC (*Organization of*

Petroleum Exporting Countries) een petroleum-„oorlog” zou kunnen betekenen. Na een reis door het Midden-Oosten zei Yasuhiro Nakasone, het hoofd van Japans ministerie van Internationale Handel en Industrie, dat Japan een „gemeenschappelijk front” van olie-importerende landen niet kan aanvaarden.

Ook Europese functionarissen staan aarzelend tegenover een gemeenschappelijke benadering, te zamen met de Verenigde Staten, uit angst dat de Arabieren ook hen zullen boycotten.

Er is nóg een moeilijke kant aan dit dilemma. Tengevolge van de reusachtige uitgaven die de Verenigde Staten in de naaste toekomst voor olie zullen moeten doen, zullen er om financiële redenen belangrijke terugtrekkingen van Amerikaanse over-

van een ernstig tekort de Verenigde Staten hun eigen oliemaatschappijen ertoe zouden beïnvloeden, overreden of dwingen de Amerikaanse belangen voorop te stellen. Alleen reeds op commerciële gronden hebben deze maatschappijen in de Verenigde Staten veel grotere markten en beleggingen dan in Europa. Ze zouden zeer wel van mening kunnen zijn dat de Verenigde Staten als eerste aanspraak kunnen maken op die leveranties van buitenlandse olie waarop zij de hand kunnen leggen.

Deze buitenlandse leveranties worden hoe langer hoe belangrijker. In 1985 zullen de Verenigde Staten tegen de 12 miljoen vaten per dag nodig hebben, aangevoerd over zee. Admiraal Elmo Zumwalt, de Amerikaanse commandant der zeestrijdkrachten, schatte dat „dit het equivalent zal

Deze vitale Perzische-Golfroute en heel het Midden-Oosten nemen dagelijks in belang toe. De reden is eenvoudig. In het Midden-Oosten bevindt zich niet minder dan 53% van de totale aangetoonde wereldoliereserves!

zeese militaire strijdkrachten moeten plaatsvinden — terugtrekkingen die, gezien de steeds toenemende militaire macht van de USSR (die haar eigen oliereserves heeft), de Verenigde Staten noch Europa wensen.

Europa zit in de knel. Behalve het militaire vraagstuk van een aantasting zijner defensie, moet Europa beseffen dat van de zeven grote oliemaatschappijen die op het ogenblik in het Midden-Oosten olie produceren, vijf in de VS hun hoofdzetel hebben. Alle 9 leden van de Europese Gemeenschap steunen voor een groot deel van hun geïmporteerde olie op deze maatschappijen die in Amerikaanse handen zijn. De Londense *Times* heeft gewaarschuwd: „Europa zou in geval van een crisis niet op eigen benen kunnen staan”.

In juni 1967, tijdens de Zesdaagse Oorlog, konden de Verenigde Staten de onmiddellijke behoeften van Europa en Japan dekken, toen de Arabieren de toevoer naar westers georiënteerde landen afsneden. Door het gebrek aan reservecapaciteit waarmee de wereld thans geconfronteerd wordt, is deze steun kwantitatief niet meer mogelijk. Oudere Amerikaanse olievelden bijvoorbeeld bevinden zich nu in hun nadagen.

Het ligt voor de hand dat in geval

vereisen van verscheidene honderden tot meer dan duizend tankschepen, elk van 70 000 ton, die geheel dienstbaar zijn gemaakt aan leveranties van olie aan de Verenigde Staten”.

Slagader der moderne beschaving

Het Midden-Oosten, dat men de „wieg der beschaving” noemt, zou beter de „slagader der moderne beschaving” kunnen heten. *Iedere tien minuten* glijdt er door het water van de Straat van Hormoez bij de ingang van de olierijke Perzische Golf een tanker, geladen met olie, bestemd om ergens in de wereld licht, warmte of elektriciteit te leveren.

Iedere tanker die deze vitale route bevaart, is een ware hartklop die de levenschenkende energiebron stuwt welke de moderne wereld gaande houdt.

Deze vitale Perzische-Golfroute en heel het Midden-Oosten nemen dagelijks in belang toe. De reden is eenvoudig. In het Midden-Oosten bevindt zich niet minder dan 53%* van de *totale aangetoonde wereldoliereserves!*

Daar Europa en Japan *geen* belangrijke oliereserves hebben, leveren het Midden-Oosten en Noord-Afrika tussen 85 en 90% van West-

Europa's olie en tussen 90 en 95% van Japans olie.

De Ondercommissie van Buitenlandse Zaken voor het Midden-Oosten van het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden heeft de ernst van deze situatie in haar rapport samengevat: „Nooit eerder in de geschiedenis der mensheid zijn zoveel rijke, geïndustrialiseerde, militair machtige en grote staten overgeleverd geweest aan de potentiële genade van kleine, onafhankelijke en potentieel onstabiele staten die, in de afzienbare toekomst, de brandstof van hoogontwikkelde samenlevingen zullen leveren”.

Bedreiging voor Europa's veiligheid?

Hoe groot het risico voor hun veiligheid deze afhankelijkheid van het Midden-Oosten ook is, de Europese leiders beschikken niet over een gezamenlijk ontworpen energiepolitiek. De toestand is van dien aard dat West-Europa's afhankelijkheid van olie als energiebron is gestegen van 32% van zijn totale energiebehoeften in 1960 tot ruim 64% momenteel.

Henri Simonet, de EEG-functienaris die verantwoordelijk is voor energie, zag zich deze last op de schouders gelegd toen hij in januari 1973 zijn ambt aanvaardde. Hij heeft reeds opgemerkt dat „deze toestand van afhankelijkheid in de toekomst alleen maar kan verergeren en dat men mag verwachten dat Europa tegen 1985 olie zal gebruiken om 68% van zijn energiebehoeften te dekken”.

Gebrek aan Europese eenheid

Ondanks stapels schrijfwerk en talloze goede bedoelingen heeft West-Europa nog geen gemeenschappelijke energiepolitiek geformuleerd. De voor de energiepolitiek verantwoordelijke ministers der EEG zijn op 22 mei 1973 in Brussel bijeengekomen ter bespreking van een gemeenschappelijke energiepolitiek — voor het eerst sinds november 1969.

Voor Europa is de dringende noodzaak zich van energie te blijven voorzien, door een menigte andere belangrijke kwesties naar de achtergrond gedrongen — van een monetaire unie en regionale politiek tot de prijs van boter.

De EEG heeft niet slechts geen gemeenschappelijk energieprogramma, maar het ontbreekt de lidstaten zelf in ernstige mate aan een samenhangende binnenlandse energiepolitiek. De Duitse krant, *Die Zeit*,

waarschuwde voor de situatie in de Bondsrepubliek: „Het zou catastrofaal zijn indien onze politici door de crisis in de steenkoolwinning hun aandacht lieten afleiden van het grotere kwaad dat ons allen bedreigt: een wereldomvattend tekort aan brandstof en energie. Indien dit in de komende jaren (zoals vele deskundigen vrezen) ontstaat, zal de Bondsrepubliek nagenoeg onvoorbereid zijn.”

Europese landen werken thans afzonderlijk om de aanvoer van energie te verzekeren. Wilhelm Haferkamp, eertijds EEG-commissaris voor energiezaken, heeft aangedrongen op een gemeenschappelijke politiek, ondanks de uitwerking daarvan op de nationale souvereiniteit. Hij waarschuwde: „Wij kunnen niet wachten tot de lichten in Europa letterlijk uitgaan”.

De werkelijk beslissende macht berust momenteel echter bij individuele Europese regeringen die tegenstribbelen bij iedere potentiële bedreiging van hun nationale souvereiniteit. De zeer reële dreiging van een olietekort is nog niet tot Europa doorgedrongen; de wil harmonisch samen te werken en gezag te verlenen aan een centrale Europese regering, bestaat eenvoudig nog niet.

De voornaamste reden hiervoor is dat de regeringen en volken van de EEG nog niet bereid zijn de fundamentele volmachten tot het nemen van besluiten aan gemeenschappelijke Europese instellingen over te dragen.

De overdracht van zulk een volmacht aan een Europese instelling zou een stap in de schemering van het onbekende zijn waarop de Europeanen nog niet zijn voorbereid. Maar het nalaten van eensgezind optreden schijnt te leiden tot een toekomstige sprong in de letterlijke duisternis. Het Europese parlement heeft gewaarschuwd dat tenzij de lidstaten van de EEG het weldra eens worden over een gemeenschappelijke energiepolitiek, Europa omstreeks 1980 voor een crisis zou komen te staan waarin de lichten „zouden uitgaan in Europa”.

Het wordt hoe langer hoe duidelijker dat alleen een hevige schok de dingen diepgaand zal veranderen. Een Europese functionaris zei: „We zullen een zeer ernstige crisis nodig hebben om de mensen de dreigende gevaren te doen inzien en de regeringen ertoe te dwingen ernstig aan gemeenschappelijke projecten te gaan werken”.

Andere mogelijke bronnen

Houdt kernenergie, zo dikwijls genoemd als het antwoord op alle energiebehoeften, onafhankelijkheid voor Europa in? Henri Simonet heeft opgemerkt dat „op het ogenblik *Europa nog volkomen afhankelijk is van de Verenigde Staten* voor de leverantie van verrijkt uranium dat nodig is voor de Europese kernreactoren.” Hij voegt hieraan toe: „... de onzekerheid die nog heerst omtrent de keus van methoden voor het verrijken van uranium in Europa is voldoende bewijs voor het feit dat kernenergievoorziening nog maar nauwelijks het experimentele stadium te boven is”.

Volgens EEG-bronnen mag men niet verwachten dat vóór 1985 kernenergie ook maar 10 tot 20% aan West-Europa's energiebehoeften zal bijdragen. Alleen Frankrijk verwacht in deze categorie tot een hoger cijfer te komen.

Belangrijke olie-ontdekkingen in de Noordzee zijn aangeprezen als Europa's potentiële bevrijding van afhankelijkheid van het Midden-Oosten. Thans verklaren experts evenwel dat zelfs indien de Noordzee in 1985 dagelijks 3 miljoen vaten produceert, dit slechts ongeveer één tiende van het totale Westeuropese verbruik zal dekken.

Op zoek naar andere oplossingen hebben deskundigen de blik gericht op Venezuela's miljoen miljoen (een 1 gevolgd door 12 nullen) vaten zware olie en ook op de waarschijnlijk 300 000 miljoen vaten winbare olie uit bitumineuze zanden die zich bevinden in het N.O. van de Canadese provincie Alberta. Men heeft ook gedacht aan de Verenigde Staten met hun grote hoeveelheden bitumineuze leisteen en steenkool, daar deze in bijna onbeperkte hoeveelheden koolwaterstofverbindingen zouden kunnen worden omgezet.

Enorme financiële last

Al deze hulpbronnen bestaan. Maar — en dit is van beslissend belang voor heel de wereldsituatie — het probleem is, deze nog onontsloten hulpbronnen tot bruikbare olie te maken. De energie-expert James Akins werpt licht op de omvang van dit probleem: „De zware Venezolaanse olie en de bitumineuze zanden en -leesteen vergen alle een kapitaalsbelegging in de orde van 5 à 7 miljard Amerikaanse dollars voor elke miljoen vaten capaciteit per dag. In de eerste plaats is

het inleidende stadium (de tijd die nodig is om de grondstof in het bruikbare produkt om te zetten) lang — misschien 15 jaar, zeker 8 — vóór een produktie van enige betekenis uit een van deze bronnen zou kunnen worden verkregen." En hierbij wordt aangenomen dat er onmiddellijk een omvangrijk program wordt gelanceerd — met gebruikmaking van fondsen die eenvoudig niet beschikbaar zijn!

De Chase Manhattan Bank heeft er in het begin van dit jaar op gewezen dat, indien men wil tegemoet komen aan alleen al de energiebehoeften van nu tot 1985, de kosten voor exploratie, raffinage, transport en marketing van olie tot een miljoen maal een miljoen dollar zullen stijgen!

Het staat vast dat de producerende landen van het Midden-Oosten wel dra de enige bron zullen zijn voor het enorme kapitaal dat nodig is voor het voortgezette onderzoek en de ontwikkeling die van zulk een essentieel belang zijn om de wereld van energie te blijven voorzien.

Tegen 1985 zal het geld dat Arabische landen en Iran aan olie verkopen verdienen, het niveau naderen van de officiële goudreserves en buitenlandse betaalmiddelen der gehele hedendaagse wereld. En een weekblad heeft erop gewezen dat dit geld voldoende zou zijn om alle uitgegeven aandelen van alle petroleummaatschappijen ter wereld te kopen.

Men mag verwachten dat in 1980 de Arabische landen en Iran jaarlijks meer dan 60 miljard dollar zullen verdienen. Die hierin belichaamde financiële kracht is overweldigend. In februari werd Europa geschokt door een massale toestroming van 6 miljard dollar als gevolg van de monetaire crisis die tot de tweede devaluatie van de dollar leidde.

Europese bankiers meenden dat misschien 25% hiervan uit Arabisch bezit afkomstig was. De prijs van ongemunt goud op de wereldmarkten blijft zich op ongekende hoogten bewegen. Goudhandelaren zeiden dat een groot gedeelte van de sterke vraag naar goud kon worden gezocht in het Midden-Oosten, waar rijke olieproducenten zich haastten om de zwakker wordende dollars die zij verdienden, in vastere activa om te zetten.

Storm op komst

Financiële experts en economen over de gehele wereld beseffen dat er

grote problemen aan de horizon opdoemen. Waar moeten bijvoorbeeld de Verenigde Staten, West-Europa en Japan al die miljarden vandaan halen om toekomstige energie te betalen?

Op dit ogenblik bestaat de indruk dat West-Europa, de Verenigde Staten en Japan niet alleen om olie zullen wedijveren, maar dat zij om hun levenswijze zelf in stand te houden ook zullen moeten concurreren om de produkten te verkopen, voortgebracht door industrieën die mogelijk zijn gemaakt door — ja, u raadt het — OLIE.

Olie is macht

Het is verrassend dat de Arabieren in een periode der geschiedenis waarin zij opvallen door hun onenigheid in de politieke sfeer, een groeiend machtsblok vormen in de commerciële wereld der olie.

De duidelijke betrekking tussen olie en politiek wordt door de OPEC niet over het hoofd gezien. Deze groep, bestaande uit negen landen uit het Midden-Oosten en Noord-Afrika plus Indonesië en Venezuela, bezit ruim twee derde van de aangetoonde olie-reserves der wereld en levert ongeveer 85% van de in West-Europa en Japan verbruikte ruwe olie.

Sinds 1970 is de OPEC erin geslaagd de olieprijsen ongeveer 72% boven vroegere niveaus te doen stijgen. De reden voor hun succes is in het licht gesteld door Henri Simonet: „Hij die in het bezit is van energieprodukten is in het bezit van macht. En dit geldt zowel letterlijk als figuurlijk, zowel uit technisch en economisch als uit politiek standpunt.”

Het zijn in de eerste plaats de Arabische landen die het energieprodukt hebben — olie — en daardoor het ontzaglijke machtpotentieel in iedere zin van het woord. West-Europa zal tegen 1980 naar schatting dagelijks 28 miljoen vaten nodig hebben; de Verenigde Staten 24 miljoen; Japan 14 miljoen, en de rest van de wereld zal ongeveer 19 miljoen vaten verdelen.

De enig mogelijke manier waarop deze hoeveelheid olie in de komende jaren beschikbaar kan worden gesteld is dat de landen van het Midden-Oosten en Noord-Afrika hun huidige totale produktie meer dan verdubbelen.

De sleutelpositie wordt ingenomen door Saoedi-Arabië. Onder het dorre woestijngebied van dat land liggen de grootste aangetoonde oliereserves ter

wereld. Als de supermogendheid van de wereldpetroleum zou Saoedi-Arabië zijn dagelijkse produktie moeten verhogen van 7 miljoen vaten tot meer dan 20 miljoen vaten tegen 1980!

Maar juist in deze tijd zijn de Arabieren steeds duidelijker gaan inzien dat, met het oog op de snel stijgende vraag naar olie in de wereld, zelfs hun reusachtige reserves niet het eeuwige leven hebben — speciaal gelet op de volgende tien tot twintig jaar. Ze beginnen thans hun produktietempo te beperken. Kuweits minister van Aardoliezaken en Financiën, Abdul Rahman Salem al Atiqu, verklaart waarom: „Wij beperken onze olieproduktie om twee redenen: ten eerste om onze oliereserves zolang mogelijk te handhaven en ten tweede omdat wij niet inzien waarom wij onze olie in de grond zouden omzetten in geld dat misschien in waarde zal verminderen ... Daarom willen wij de olie in de grond houden tot wij haar wensen te verkopen. De waarde van olie zal niet dalen.”

Olie als een politiek wapen

Wij komen nu tot het Arabisch-Israëliëse conflict — brandpunt van alle politiek van het Midden-Oosten. Op een bijeenkomst van de Arabische Verdedigingsraad in Caïro in het begin van dit jaar stelde Murtada Abdel Baki, Iraks minister van Buitenlandse Zaken, voor alle Arabische olie-exporten op te schorten — zo nodig gedurende tien jaar — om de Verenigde Staten en andere westelijke mogendheden te dwingen Israël te nopen tot een voor de Arabische landen gunstige regeling.

Tegen het einde van het vorige jaar citeerde het Iraakse Nieuwsagentschap de Iraakse president Ahmed Hassan al-Bakr die gezegd zou hebben: „Wij kunnen thans Arabische olie gebruiken als wapen tegen onze imperialistische vijanden bij al onze bevrijdingscampagnes, speciaal bij onze beslissende campagne in Palestina”.

De voorzitter van de nationale Iraakse maatschappij, Chanim Abdul Jalil, zei: „Het is ons recht tegen regeringen te zijn die tegen ons zijn ... er bestaat een nadrukkelijke relatie tussen het Palestijnse probleem en olie”.

De vroegere Egyptische premier Mahmoud Fawzi zinspeelde erop dat de Arabieren de olieproduktie zouden kunnen besnoeien om de economie

van West-Europa en de Verenigde Staten te hinderen.

Tegelijkertijd stemde Kuweits parlement unaniem voor het verbreken van alle verplichtingen jegens westerse oliemaatschappijen ingeval van hernieuwde gevechten tussen Arabische staten en Israël. Libië heeft zich hierbij aangesloten.

Saoedi-Arabië besloot eind augustus zijn huidige produktie met slechts 10% te verhogen, wat betekent dat tegen 1980 de dagproduktie zal zijn opgelopen tot 16,5 miljoen vaten in plaats van de 22 miljoen waarop Amerika rekende. Dit was een directe poging de VS te bewegen hun pro-Israël-houding te wijzigen.

Tegen het einde van 1972 werden door minstens 15 verschillende Arabieren in verantwoordelijke of invloedrijke posities dreigingen geuit dat ze hun olie als wapen tegen hun „vijanden” zouden gebruiken. Deze dreigingen zijn noch ijdel noch onbelangrijk.

Arabische leiders als president Muammar Gaddafi van Libië eisen dat de opbrengsten uit petroleum worden aangewend voor de strijd tegen Israël. Gaddafi heeft onlangs verklaard: „De dag zal komen waarop olie als het uiteindelijke wapen in de strijd zal worden gebruikt”.

Behalve de ongeveer \$200 miljoen die president Gaddafi besteedt aan ruim 100 Franse Mirage gevechtsbommenwerpers, schat men dat hij jaarlijks minstens \$125 miljoen aan Egypte geeft, ongeveer \$45 miljoen aan Syrië en nog eens miljoenen aan El Fatah en andere Palestijnse guerrillagroepen.

Sinds 1972 hebben zes Afrikaanse landen de betrekkingen met Israël verbroken na sterke financiële „aanmoedigingen” van Libië te hebben ontvangen. Velen vragen zich af hoe lang het zal duren eer grote westelijke landen een soortgelijke druk te voelen zullen krijgen.

Men zou niet de hele olieproduktie hoeven af te snijden om onheil in het Westen aan te richten. Er is tegenwoordig zo weinig ongebruikt produktievermogen in de wereld dat de produktie in elk van 7 landen — Saoedi-Arabië, Iran, Irak, de Federatie van Arabische Emiraten, Koeweit, Libië of Venezuela — spoedig groter zal zijn dan de ongebruikte capaciteit van de overige wereld tezamen. „Met andere woorden,” zoals James Akins betoogt, „het verlies van produktie van een van deze landen zou een

tijdelijk, maar belangrijk olietekort in de wereld veroorzaken; het verlies van twee van deze zou een crisis kunnen veroorzaken en mogelijk een paniek onder de verbruikers”.

Het tekort is er reeds

In het begin van 1973 luidden Europese krantekoppen: „Brandstoftekort in VS verergert, breidt zich uit tot Oostkust”. Half januari meldden kranten: „De brandstoftekorten in het Amerikaanse Midden-Westen zijn reeds nijpend. Sommige scholen in het gebied zijn tijdelijk gesloten... Treinen rijden langzamer om brandstof te sparen. Verschillende industrieën hebben ploegen laten uitvallen of hun bedrijf voor enkele dagen gesloten. Graan rot op de velden door gebrek aan aardgas om de droogmachines van brandstof te voorzien.”

Wat komt er na alle feiten en cijfers te voorschijn? De erkenning door de OPEC-landen dat hun reserves niet onuitputtelijk zijn en zolang mogelijk moeten worden gerekt.

Met dit feit gaat de bijkomende realiteit gepaard van het Arabisch-Israëliëse conflict en het toenemende gebruik van olie als instrument om de westelijke wereld tot een pro-Arabische houding te dwingen.

Nogmaals: het is niet dat het de wereld aan de middelen voor energie ontbreekt. De bronnen zijn aanwezig. Dit is niet het geval met de financiële en produktiecapaciteit voor een sterk verhoogde, onmiddellijke brandstofvoorziening.

Dit betekent dat er inderdaad een brandstoftekort bestaat. Het heeft zijn intrede gemaakt en het zal toenemen. De prijzen schieten reeds omhoog en de aanvoer wordt bedreigd als nooit tevoren. De lichten beginnen thans een heel klein beetje zwakker te worden. Tenzij de leiders der wereld onmiddellijk belangrijke stappen doen, zal duisternis neerdalen over steeds grotere gedeelten van de voornaamste landen.

Wat staat ons te wachten?

Indien de Verenigde Staten niet meer over oliereserves beschikken, waar zal Europa dan zijn olie vandaan halen? Wat gaat de westerse wereld doen wanneer ze niet langer de energie kan krijgen die ze nodig heeft?

Het voor de hand liggende antwoord is coördinatie onder alle betrokken regeringen en een onderlinge

G. Chauvel — Sygma

PRESIDENT GADDAFI van Libië blijft erop hameren de olie als een politiek wapen te hanteren. Als leider van het op drie na grootste olieproducerende land in N-Afrika en het Midden-Oosten is Gaddafi naar voren gekomen als een militante pleiter voor Arabische eenheid in de strijd tegen Israël.

verdeling van beschikbare hulpbronnen. Helaas ligt zulk een wereldwijde samenwerking en onderlinge bijstand binnen het rijk der goede bedoelingen en niet binnen dat van de politieke werkelijkheid.

Een energietekort, en nog veel meer, is op komst. Om dr. Reiersons woorden aan te halen: „... wij bevinden ons in een ware crisis en ik zie geen uitweg. Wij staan voor een decade van beproevingen en beroeringen.” Achter dit alles is er licht aan het eind van de spreekwoordelijke tunnel. Maar vóór het licht moeten er beslissingen genomen en lessen geleerd worden. Jammer genoeg zullen teveel van deze beslissingen zelfzuchtig en niet voor het welzijn van heel de menselijke familie genomen worden. Volken, regeringen en individuen zijn erbij betrokken. De wereldomvattende inzet is hoog. □

*Volgens het jaarverslag voor 1972 van het *Institute of Petroleum*.

KUNNEN RUSLAND EN DE VS WERKELIJK SAMENWERKEN?

door Raymond F. McNair

Wat verwachten de Verenigde Staten en de Sovjetunie van nauwere onderlinge betrekkingen? Kunnen deze twee naties hun geschillen werkelijk bijleggen?

RUSLAND en de Verenigde Staten hebben elkaar nooit direct beoorloofd. Ze zijn zelfs elkaars bondgenoten geweest.

Maar waarom hebben de Verenigde Staten en Rusland sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog elkaar dan zo argwanend in het oog gehouden? Waarom zijn deze twee naties, die toch bondgenoten waren in de strijd om de asmogendheden en Japan op de knieën te krijgen, elkaar later gaan vrezen en bij tijden zelfs gaan haten?

Wat voor mensen zijn de Russen?

Zoals het nu staat heeft de doorsnee Amerikaan over het algemeen niet veel op met de Sovjetunie. Hij wantrouwt de Russische beweegredenen. Toch hebben Amerikanen en andere westerlingen die de Sovjetunie hebben bezocht, zich in het algemeen lovend, zo niet enthousiast uitgelaten over de gastvrijheid en vriendelijkheid die zij tijdens hun bezoek aan de USSR overal van de gewone sovjetburger hebben ondervonden.

Dat was ook onze ervaring tijdens het bezoek dat mijn vrouw en ik onlangs aan de Sovjetunie hebben

gebracht. Wel verschillen gewoonten, taal en architectuur hemelsbreed van wat wij gewend zijn, maar toch kregen wij duidelijk de indruk dat de Russen in het algemeen geïnteresseerd en welwillend tegenover Amerika staan.

Een paar weken vóór ons vertrek naar de USSR moesten wij met de Russische ambassade in Bangkok nog de laatste details voor onze reis regelen. Ook toen trof ons de vriendelijkheid, ja hartelijkheid van de Russen waarmee wij te maken kregen.

De sovjetfunctionaris van de ambassade in Bangkok moet zich hebben uitgesloofd om ons verblijf in Rusland zo aangenaam mogelijk te maken, want van het moment dat wij op de internationale luchthaven van Moskou arriveerden tot onze aankomst in het hotel werd voor ons de rode loper uitgelegd. Wij werden in een luxueuse limousine die enigszins aan een Cadillac deed denken, van het vliegveld naar ons hotel gebracht.

Overal werden wij hoffelijk en met respect bejegend. Onze conclusie was dan ook dat de Russen over het algemeen zeer vriendelijk zijn jegens Amerikanen en kennelijk erg geïnteresseerd in informatie over de Verenigde Staten. Zij maakten de indruk mensen te zijn die graag begrepen en vriendelijk gevonden willen worden.

Mensen met een hart

Bij ons vertrek van Moskou naar Londen hadden wij een ervaring die vermeldenswaardig is.

Wij verlieten ons hotel ruim op tijd om het Russische vliegtuig naar Londen te halen. Daar noch mijn vrouw noch ik één woord Russisch

spreken, vroegen wij de Engels sprekende receptionist van het hotel of hij zo goed wilde zijn onze taxichauffeur die alleen Russisch kende, te zeggen dat hij ons naar het internationale vliegveld moest brengen. De rit van het hotel naar de luchthaven was echter in directe tegenstelling tot onze aankomst in Moskou.

Om te beginnen bleek dat wij het met onze taxichauffeur slecht hadden getroffen — hij was niet al te snugger. (Nu zijn er in elk land wel onintelligente taxichauffeurs te vinden!) Onze chauffeur vergiste zich in de weg en reed daardoor kilometers om met het gevolg dat wij een paar minuten te laat op het vliegveld aankwamen. Tot overmaat van ramp had hij ons naar de verkeerde luchthaven gereden — die voor binnenlandse vluchten, in plaats van naar de internationale luchthaven zoals wij hadden gevraagd.

Door de rit van het ene vliegveld naar het andere verloren wij nog eens 15 minuten. Zodoende kwamen wij bijna een half uur te laat aan. Als ik mij goed herinner hadden wij een uur vóór het vertrek van het vliegtuig op het vliegveld moeten zijn.

Toen wij door de controle gingen, kregen wij van een Engels sprekende vrouwelijke employée te horen dat wij te laat waren voor de besproken vlucht. (Wij hadden nog ongeveer 25 á 30 minuten voordat het vliegtuig zou vertrekken.) Er werd ons tevens meegedeeld dat er nog maar één plaats vrij was in het vliegtuig.

Ik vroeg de jonge Russische employée of ik het hoofd van de luchthaven kon spreken, want ik vond nog steeds dat wij met het vliegtuig

PRESIDENT NIXON en partijleider Brezjnev arriveren in San Clemente, het westelijke Witte Huis, tijdens Brezjnews recente bezoek aan de VS.

Don Lorton — Plain Truth

moesten kunnen vertrekken waarvoor wij al maanden tevoren hadden geboekt.

Zij nam mij mee naar beneden, en door een doolhof van gangen bereikten wij een vertrek waarin zich een jonge functionaris alsmede enige Russische dames bevonden. Ik vroeg onze jongedame hem ons geval uit te leggen, te zeggen dat het niet onze schuld was dat wij te laat waren en hem te vragen of wij alsnog aan boord konden van het vliegtuig waarvoor wij hadden geboekt. Het enige wat ik opving was een herhaald *njet* (nee).

Toen wij het kantoor hadden verlaten en terugliepen naar waar mijn vrouw met de bagage zat te wachten, vroeg ik de jongedame opnieuw of ik de hoogste chef kon spreken. Nu nam zij mij dan eindelijk mee naar het bureau van de chef. Hij zag er uit als iemand die werkelijk hoog genoeg geplaatst was om direct contact op te nemen met de gezagvoerder. Intussen had men de deur van het vliegtuig al gesloten en maakte het aanstalten naar de startbaan te taxiën.

Ik vroeg de vrouwelijke tolk hem onze toestand uit te leggen — dat wij een taxichauffeur hadden gekregen die de weg niet kende en ons naar het verkeerde vliegveld had gereden, waardoor wij buiten onze schuld te laat waren.

Ook verzocht ik haar hem te vertellen dat ik mijn familieleden al had bericht wanneer wij op het vliegveld van Londen zouden aankomen en dat het nu niet meer mogelijk was hen te laten weten dat wij niet met het betreffende toestel zouden reizen. Als wij nu niet mee konden, zouden wij bovendien zonder accommodatie in Moskou zitten.

Het scheen eindelijk tot deze functionaris (ik neem aan dat hij inderdaad het hoofd was) door te dringen hoe de zaken stonden. Hij pakte de telefoon en gaf een order — ongetwijfeld aan de gezagvoerder om niet te vertrekken vóórdat mijn vrouw en ik aan boord waren. De gezagvoerder moet toen waarschijnlijk hebben gezegd dat het nu te laat was om ons nog aan boord te laten, want op gezaghebbende toon antwoordde de chef: „*DA, DA, DA, DA . . .*” hetgeen, neem ik aan, zo iets moet zijn geweest als: „Ja, ja, ja, ja . . . dat weet ik wel, maar je wacht maar met opstijgen.

Ik stuur deze mensen nu direct!” En dat gebeurde ook.

De tolk en ik holden meer dan wij liepen door de doolhof van gangen — terug naar waar mijn vrouw vol ongeduld met onze bagage zat te wachten. In allerijl vulden wij een paar formulieren in en onze bagage behoeften wij niet meer te laten wegen. (Toen wij in Bombay het vliegtuig naar Moskou namen, moesten wij tweehonderd gulden extra betalen voor overwicht aan bagage en hier zouden wij, neem ik aan, ook zo iets hebben moeten betalen, als wij niet zoveel haast hadden gehad.)

Men verzocht ons in een auto te stappen en om tijd te winnen werden wij naar het vliegtuig gereden. Het bleek dat het slechts half bezet was . . . .

Met een zucht van verlichting zonken wij neer in onze stoelen en troostten ons met de gedachte dat de Russen niet anders zijn dan andere mensen. Ook op hen kan men een beroep doen en ook zij zijn te bewegen bureaucratische barrières te doorbreken, als men hen op de juiste wijze benadert. Volhouden en blijven aandringen helpt in Rusland even goed als in elk ander land.

De Sovjet-Amerikaanse betrekkingen

De jongere generatie van nu, die al vanaf de wieg geleefd heeft onder de dreiging van totale nucleaire destructie en propaganda van beide kanten, zal moeilijk kunnen geloven dat Rusland en de Verenigde Staten vroeger op goede voet met elkaar hebben gestaan en gedurende nagenoeg hun hele bestaan als naties zelfs bondgenoten zijn geweest. Pas na de Tweede Wereldoorlog zijn de betrekkingen tussen de twee landen gespannen geworden (de koude oorlog).

Terugblikkend op de jongste geschiedenis hoeven wij alleen maar te kijken naar het jaar 1867 en wat er toen is gebeurd. Het was twee jaar na de Amerikaanse burgeroorlog en de Verenigde Staten hadden juist van het tsaristische Rusland het territorium Alaska gekocht voor het ongeloflijk lage bedrag van \$7 200 000! Waar het hier om gaat is dat Rusland toen, ten tijde dat het Alaska aan de Verenigde Staten verkocht, een bevriende natie was. Het zou Alaska nooit aan Amerika hebben verkocht

als het de Verenigde Staten niet als een vriendelijke mogendheid had beschouwd.

Verder blijkt uit de geschiedenis dat het vooral de Amerikaanse industrie is geweest die Rusland heeft helpen industrialiseren. Henry Ford en andere Amerikaanse industriëlen hebben fabrieken in Rusland gebouwd en daardoor de achtergebleven industrieën in dat land vooruitgeholpen. En het is te danken aan de miljarden dollars aan Amerikaanse hulp in het kader van de Leen- en Pachtwet dat in het begin van de jaren '40 de verbeterde Russische weerstand tegen de aanval van Nazi-Duitsland niet is ineengestort. Ook hebben de Verenigde Staten gedurende de Tweede Wereldoorlog veel voedsel naar Rusland gestuurd.

Waarom deze nieuwe Amerikaans-Russische toenadering?

In mei 1972 bracht president Nixon een bezoek aan Rusland. Bij die gelegenheid zijn de Sovjet-Amerikaanse betrekkingen ter sprake gekomen. Recentelijk heeft Breznjewe een tegenbezoek aan de Verenigde Staten gebracht om de besprekingen met president Nixon voort te zetten.

Wat wil de Sovjetunie van de Verenigde Staten? En wat willen de Verenigde Staten van de Sovjetunie? Waarom hebben de Russische en de Amerikaanse leiders nu eindelijk besloten naar een oplossing te zoeken voor enkele van hun geschillen?

De ontmoetingen die Nixon in 1972 met Sovjetleiders heeft gehad, hebben geleid tot een aantal afspraken tussen beide landen: beide partijen zijn overeengekomen het aantal intercontinentale raketten op het niveau van 1972 te bevroren en het aantal defensieve raketten tot 200 te beperken. Verder hebben zij besloten samen te werken bij de aanpak van milieu- en gezondheidsproblemen, gezamenlijk een ruimtevlucht te organiseren en commissies in te stellen voor de bevordering van de handel en voor wetenschappelijke samenwerking. In 1972 hebben de Russen ook voor ruim een miljard dollar aan graan en sojabonen van Amerika gekocht. Hierdoor werden de overschotten in dat land plotseling zódanig gereduceerd dat voor de consument in Amerika (en daarbuiten) de prijzen omhooggingen.

Tijdens Breznjewe's bezoek aan de

Verenigde Staten in 1973 werden de gesprekken die Nixon en hij in 1972 over defensie- en handelsvraagstukken hadden gevoerd, verder uitgediept.

En weer is men geneigd zich af te vragen waarom deze twee grote naties nauwer willen gaan samenwerken.

De Sovjetunie is niet alleen bereid de wedloop in de raketbewapening af te remmen en gemeenschappelijke projecten op te zetten op het gebied van gezondheid, milieubescherming, ruimtevaart, handel en wetenschappelijke samenwerking uit financiële overwegingen — zij heeft een nog zwaarder wegend motief dat door slechts weinig mensen wordt onderkend.

van het Duitse geschut dat pas 30 kilometer vóór Moskou tot staan werd gebracht, klinkt nog luid na in de oren van oudere Moskovieten.

Het is goed West-Europa voor een ogenblik door Russische ogen te bezien. Miljoenen Russen — in hoofdzaak vrouwen, want grote aantallen mannen zijn omgekomen — weten nog van het bloedvergieten, het lijden, de verwoestingen en de helse verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog.

Miljoenen van deze Russen hebben in die afgrijpselijke mensenslaching hun dierbaren verloren. Zij zijn van mening dat zo iets nooit meer mag gebeuren!

Willen wij ons een voorstelling

Met een zucht van verlichting zonken wij neer in onze stoelen en troostten ons met de gedachte dat de Russen niet anders zijn dan andere mensen. Ook op hen kan men een beroep doen en ook zij zijn ertoe te bewegen bureaucratische barrières te doorbreken.

Waar de Russen bang voor zijn

Kort voor mijn reis naar de Sovjetunie hoorde ik in Londen premier Kosygin spreken. Hij liet er geen twijfel over bestaan dat Rusland bezorgd, zo niet verontrust is over de politieke en militaire ontwikkelingen in West-Europa.

De Sovjetunie maakte zich af zorgen over de eenwording van West-Europa — met name over de EEG — nog vóór de toetreding van Engeland. De Sovjetleiders hoopte dat Engeland niet tot de EEG zou worden toegelaten. De Sovjetleiders zien thans dat West-Europa op weg is naar een volledige politieke en militaire integratie.

Het vooruitzicht van een sterk, tot de nucleaire tanden bewapend West-Europa bezorgt de sovjetleiders koude rillingen! De Russen zijn niet vergeten dat Napoleon Bonaparte in 1812 met een Frans leger de poorten van Moskou binnentrok.

De Russen zijn evenmin vergeten dat in het begin van de jaren '40 Adolf Hitler de Duitse legers bevel gaf Rusland binnen te rukken. De echo

kunnen maken van de angst die de Russen hebben, dan moeten wij het lijden dat de Russen in de Tweede Wereldoorlog door het verlies aan doden en verwoesting hebben doorgemaakt, in zijn volle omvang kennen. Hoeveel Russen zijn in de Tweede Wereldoorlog omgekomen? Niemand die het precies weet! „Demografische gegevens zouden uitwijzen dat de Sovjetunie tussen 1941 en 1946 zeker 25 miljoen mensen heeft verloren. Het aantal mannen van weerbare leeftijd daarvan zou wel 15 à 20 miljoen hebben kunnen bedragen” (*Encyclopaedia Britannica*, deel 22, uitgave van 1972). Wat de bevolking van Leningrad gedurende de Duitse belegering van 1941 tot 1944 als gevolg van honger, kou en alle mogelijke ellende heeft moeten doorstaan, gaat elk menselijk begrip te boven. Ongeveer een miljoen mensen zijn daar toen omgekomen! Die menselijke offers kunnen de Russen niet licht vergeten.

Rusland omsingeld

Zo gezien laat het zich begrijpen waarom de Russen hun betrekkingen

met Amerika willen verbeteren. Het blijkt uit alles dat zij een Amerika wensen dat Rusland goed gezind is — meer nog dan dat zij prijs stellen op handel met Amerika en Amerikaanse technologie!

De Sovjetunie bevindt zich namelijk in een kwetsbare positie. Zij ziet dat haar oostelijke nabuur China, de meest bevolkte natie ter wereld, het oog heeft laten vallen op wat nu Russisch grondgebied is. Zij voorziet dat de 750 miljoen Chinezen eerlang meer levensruimte nodig zullen hebben en dat expansie in de richting van het Russische grondgebied in het noorden het meest voor de hand ligt. De historische territoriale vijandschap tussen Rusland en de Volksrepubliek China zal voorlopig wel niet verdwijnen.

De Russen zijn ongetwijfeld in staat het hoofd te bieden aan de Chinese aanwezigheid aan hun oostelijke grenzen, maar steeds in haar geschiedenis heeft de Sovjetunie tot elke prijs een oorlog op twee fronten trachten te vermijden. Zij weet dat, als zij het zou aandurven het tegen het Westen en China tegelijk op te nemen, dat het einde van de Sovjetunie zou betekenen.

De sovjetleiders moeten natuurlijk niets hebben van het kapitalistische systeem. Maar gezien de gespannen verhoudingen met China, een herrijzend West-Europa en de snel opkomende industriële gigant Japan op haar oostelijke flank, voelen zij zich veiliger met een Amerika waarmee zij zich verzoend hebben. Rusland ziet zich omsingeld.

Breznjevs „kus” op Nixons wang betekent geenszins de bezegeling van een overgrote liefde van de sovjetleiders voor de Amerikaanse president of de kapitalistische maatschappijvorm. Evenals Nixon is Breznjev een realist, en hij en zijn collega-communisten voelen zich veiliger, wanneer een Amerikaan de vinger op de nucleaire knop heeft dan wanneer bepaalde andere lieden in die positie zouden zijn.

Niet dat de communisten van de ene dag op de andere op een andere ideologie zijn overgegaan of dat zij tot de conclusie zijn gekomen dat hun systeem niet deugt. Ook hebben de communisten de hoop niet opgegeven hun vorm van socialisme over de

gehele wereld te verbreiden. Maar zij beweren nu dat zij hun doelstellingen ook bij een vreedzaam naast elkaar bestaan kunnen verwerkelijken. De vraag blijft echter of twee maatschappelijke systemen die ideologisch zo ver uit elkaar liggen als kapitalisme en communisme ooit in vrede naast elkaar kunnen bestaan. Gezien de diametraal tegengestelde ideeën op het gebied van economie, politiek en godsdienst vraagt men zich af: „Gaan er twee tezamen, zonder dat zij het eens geworden zijn?” (Amos 3:3, N. Vert.)

De Russen kunnen niet zonder de Amerikaanse technologie

De Sovjetunie weet maar al te goed dat moderne industriële groei en militaire superioriteit in hoge mate afhankelijk zijn van moderne technologie — vooral computertechnologie. De Sovjetunie weet ook dat de Verenigde Staten haar ver vooruit zijn op dit en ander technologisch terrein. Nu hopen de Russen dat zij waardevolle technologische hulp van de Verenigde Staten zullen kunnen krijgen, wanneer zij met dat land vriendschappelijke betrekkingen hebben. Het is de bedoeling van Brezjnev dat het Rusland van vandaag door „computercommunisme” wordt bestuurd.

En al is Rusland nog zo fabelachtig rijk aan natuurlijke hulpbronnen, het weet dat, zodra er een ernstige misoogst is, het gedwongen is bij Canada of de Verenigde Staten aan te kloppen om graan voor zijn hongerende miljoenenbevolking los te krijgen.

Hier volgen in het kort enkele van de voordelen die de Russische leiders van vriendschappelijke betrekkingen met de Verenigde Staten verwachten: 1) veiligheid door Amerika als bondgenoot te hebben; 2) onmisbare voedingsmiddelen (die alleen de Verenigde Staten en Canada kunnen leveren) en 3) hoog ontwikkelde technologie.

Wat voor voordelen denken de Verenigde Staten te behalen door nauwere en vriendschappelijke betrekkingen met Rusland? Zij hopen dat zij dan hun loodzware defensielasten zullen kunnen verminderen en goede zaken zullen doen door handel met Rusland en, wie weet, andere communistische landen. Daarbij

komt dat de Amerikanen er erg op gesteld zijn door andere volken sympathiek gevonden te worden en zij weten dat als de Amerikaanse regering er in slaagt een akkoord met Rusland te bereiken, dit als een overwinning voor de Verenigde Staten zal worden gezien.

De Verenigde Staten hopen ook dat een verbetering van de Sovjet-Amerikaanse betrekkingen ertoe zal leiden dat Rusland zijn handen zal aftrekken van de oorlog in Zuidoost-Azië

De sovjetleiders moeten niets hebben van het kapitalisme, maar gezien de gespannen verhoudingen met China, een herrijzend West-Europa, en het snel opkomend Japan op haar oostelijke flank, voelen zij zich veiliger met een verzoend Amerika. Rusland ziet zich omsingeld.

---

en ook zal zorgen dat de spanningen in het Midden-Oosten verminderen. Veel leidende figuren in Amerika verwachten ook dat als gevolg van een verbetering van de betrekkingen tussen Amerika en Rusland, dit land een soepeler houding zal aannemen tegenover joden die naar Israël willen emigreren.

Kunnen zij het werkelijk eens worden?

Zullen de Verenigde Staten en Rusland hun ernstige ideologische geschillen werkelijk kunnen bijleggen? Kan een natie die zich christelijk noemt, ooit werkelijk samengaan met een militant atheïstische staat? Of zal het uiteindelijk tot een „hete oorlog” komen tussen deze twee mogelijkheden?

Ten einde het antwoord op deze vraag te vinden moeten wij te rade

gaan bij 's werelds meest verkochte boek.

Na het einde van de Tweede Wereldoorlog hebben vele nieuwscommentatoren jarenlang een oorlog tussen Amerika en Rusland als onvermijdelijk gezien. En velen die een studie maken van de bijbelse profetieën hebben ten onrechte verkondigd dat de Bijbel een grote oorlog tussen de Verenigde Staten en Rusland uitdrukkelijk voorspelt.

Maar de schrijvers van *De ECHTE WAARHEID* hebben steeds een andere mening verkondigd. Waarom? Om de eenvoudige reden dat er nergens in de vele profetieën in de Bijbel wordt gezegd dat er een oorlog tussen de Sovjetunie en de Verenigde Staten zal komen.

In de Bijbel worden de huidige naties vermeld onder de oude voorvaderlijke namen van de stichters van die naties. De volken van de Verenigde Staten en van het Britse Gemenebest worden veelvuldig in bijbelse profetieën genoemd, maar *niet* onder hun huidige namen. (Schrijf om ons Engelstalig boekje *The United States and British Commonwealth in Prophecy*.)

Zo worden in sommige eschatologische profetieën de volkeren van de Sovjetunie genoemd. Kenners van bijbelse profetieën weten al jaren dat de Bijbel voorspelt dat de Sovjetunie „in de tijd van het einde” militair betrokken zal worden bij het conflict in het Midden-Oosten (zie Ezechiël 38-39). Sommigen hebben deze profetieën misverstaan als zou hier sprake zijn van een Russische aanval op Amerika en Engeland. Hun voorspellingen zullen niet in vervulling gaan.

De bijbelse profetieën onthullen dat noch Rusland noch de Verenigde Staten hun maatschappelijke systemen in stand zullen kunnen houden. De Schepper-God zal echter ingrijpen in het wereldgebeuren en *zijn* heerschappij vestigen over de gehele aarde.

Eerst nadat deze voorspelling, die door vrijwel alle commentatoren over het hoofd is gezien, in vervulling is gegaan, zullen de volkeren van de Verenigde Staten en de Sovjetunie — en alle andere volken — leren hoe zij in wederzijds vertrouwen en in waarachtige vrede en welvaart kunnen samenleven (Micha 4:1-4). □

wat u kunt doen...

van pas komende tips voor U en UW GEZIN

• Motorongelukken

Met het steeds groter wordend aantal motoren en zware bromfietsen neemt ook het aantal ongelukken in deze sector sterk toe. Statistisch gezien loopt een motorrijder veel meer kans een dodelijk ongeluk te krijgen dan inzittenden van een auto. Als u een motorrijder bent volg dan het advies van de experts:

Draag beschermende kleding als u rijdt! Draag een jas met lange mouwen, een lange broek en hoge schoenen of laarzen. Houd in gedachten dat heldere kleuren de motorrijder beter zichtbaar maken voor weggebruikers. Draag een motorbril en BOVENAL EEN HELM — ongeveer 70% van de motorongelukken met dodelijke afloop worden veroorzaakt door verwondingen aan het hoofd.

Rijd defensief! Ga ervan uit dat anderen u niet zien. Vaak is dit inderdaad het geval. Als u een auto volgt, rijdt dan in een zodanige positie dat de chauffeur u kan zien in zijn achteruitkijkspiegeltje. Passeer niet tussen het verkeer en de trottoirband — een auto kan plotseling afslaan of parkeren.

Rijd uiterst voorzichtig op een glad wegdek. Olie, ijs, grind, water, natte herfstbladeren en zand maken het wegdek bijzonder gevaarlijk! Als vuistregel vermijd het rijden in het midden van de rijbaan, want daar bevindt zich meestal de grootste concentratie van smeerolie.

Gebruik geen duozit als er geen voetsteunen of handgrepen zijn voor de passagier. Zelfs met deze veiligheidsvoorzieningen is de kans groter dat het de passagier is die om het leven komt of gewond raakt bij een ongeluk.

Houdt tenminste 3 meter afstand voor elke 10 km/u snelheid. Een motor heeft een langere remafstand nodig dan een auto.

En voor autobestuurders geldt: wees extra voorzichtig met motorrijders. Houd in gedachten dat de man op twee wielen beslist in het nadeel is. Veel motorrijders zijn verongelukt omdat automobilisten hen door ondoordacht handelen van de weg drukten.

• Veiligheid voor voetgangers

In Nederland komen jaarlijks honderden voetgangers om het leven en duizenden raken gewond. Het merendeel van de slachtoffers zijn kinderen en bejaarden.

Om uw leven en ook dat van uw kinderen te beveiligen, leer ze de voornaamste veiligheidsregels voor voetgangers en houd u er zelf ook aan.

1. Steek alleen over bij kruisingen en zebraoversteekplaatsen. Ongeveer een derde van de voetgangers die gedood worden steken zomaar ergens de weg over.

2. Kijk altijd in alle richtingen voordat u van het trottoir stapt. Zorg ervoor dat u genoeg tijd hebt om de andere kant te bereiken. Let op auto's die achteruitrijden, afslaan of uit een zijstraat of uitrit komen.

3. Steek alleen over als het voetgangerslicht op groen staat, indien dit aanwezig is.

4. Steek recht over — neem de kortste weg.

5. Gebruik de voetgangersbruggetjes en -tunneltjes als die er zijn.

6. Loop aan de kant van het tegemoetkomend verkeer, wanneer u langs een weg loopt waar geen voetpad is.

7. Draag lichtgekleurde kleding als u in het donker loopt, zodat u gemakkelijk gezien kunt worden door het verkeer. Neem ook een rode zaklantaarn mee die u aan kunt doen wanneer er een auto aankomt. (U kunt hiervoor elke zaklantaarn gebruiken en er een stukje roodgekleurd plastic of cellofaan overdoen met een elastiekje.) Wees voorzichtig — na donker wordt de kans om aangereden te worden ca. 25% groter!

• Ijsblokjes als eerstehulpmiddel

IJs is ideaal voor eerstehulp thuis. Het verlicht vrijwel onmiddellijk de meeste pijnen. Het helpt het bloeden te stelpen, brandwonden te verzachten, zwellingen en blaren te verminderen, infectie te bestrijden en het geeft verlichting bij insectensteken, migraine, kiespijn en spierpijn.

Doe de ijsblokjes in een theedoek of washand die u van te voren heeft nat gemaakt met koud water. Leg dit kompres dan 10-15 minuten lang direct op de pijnlijke plek en herhaal dit proces om de 10 minuten. Leg het ijs echter niet direct op de huid, daar de huid plaatselijk kan bevriezen. Als u geen ijs in huis hebt, doe het dan 20-30 minuten lang met koude, natte doeken.

• Koelkastgebruik

Het koelen van levensmiddelen doodt niet de bacteriën die het voedsel bederven: het vertraagt slechts hun voortplanting! Hier volgen enkele wenken voor het veilig bewaren van voedsel in uw koelkast:

In een koelkast voor huishoudelijk gebruik dient de temperatuur ca. 6°C te bedragen om voedsel voor 3 à 4 dagen te bewaren. Een temperatuur van 4°C of lager is gewenst voor langere perioden. Diepvriesprodukten dienen bewaard te worden bij een temperatuur van -15°C. Houd u verder steeds aan de gebruiksaanwijzing van de fabrikant van uw merk koelkast.

— Patrick A. Parnell

Het erfgoed van het Romeinse Rijk viel ten deel aan Europa. Eeuwenlang heeft het geleefd als de legendarische feniks die hierboven is afgebeeld. Hoewel het als gevolg van zijn eigen vreselijke daden vaak in lichterlaaie stond, is Europa op gezette tijden weer verjongd en vernieuwd uit de as van zijn verdeeldheid herrezen.

TERWIJL u dit artikel leest, worstelen dertien mannen die te zamen de negen landen van de EEG vertegenwoordigen, moeizaam met het probleem tegen 1980 een Europese Unie tot stand te brengen.

Slechts weinig mensen beseffen echter dat wat in Europa nu reeds een generatie lang vorm begint aan te nemen, voor Europa geen uniek gebeuren is. Er zijn reeds eerder een paar dergelijke markante perioden

geweest waarin Europa bezig was zich te verenigen of reeds in zekere zin verenigd was.

Eerst eenheid en dan . . . ?

Europa's geschiedenis kan worden samengevat als lange en korte perioden van oorlog en chaos, onderbroken door kortstondige en incidentele perioden van eenheid en vrede. Een andere manier waarop men Europa's geschiedenis kan beschouwen, is Europa te zien als gewikkeld in een voortdurende worsteling om politieke, sociale, culturele en religieuze eenheid te verwezenlijken.

Maar in eenheid schuilen ook gevaren. Misschien wordt Europa zelf hierdoor het meest bedreigd, want in het verleden heeft Europa het meest geleden van zijn eigen bloedige pogingen om eenheid tot stand te brengen. Elke staatsman in Europa met in-

zicht in de Europese geschiedenis moet met deze realiteit uit het verleden rekening houden.

Europa: een „herboren Romeins Rijk“

Europa heeft een fascinerende en unieke geschiedenis. De hedendaagse staten van Europa hebben hun oorsprong in een oud imperium dat zich uitstreckte van de Eufraat tot Schotland en van de Rijn en de Donau tot aan de Sahara. Dat oude imperium was het Romeinse Rijk.

Beginnende tegen het eind van de vierde en verder gedurende de vijfde eeuw bevond het rijk in West-Europa zich dicht bij de dood.

Voordat het geheel ten onder ging, verrees evenwel een nieuwe verschijningsvorm of fase van het imperium. Dit nieuwe rijk — een Europees-Romeins rijk — is sedertdien van tijd

door Paul William Kroll

DEEL 1: ONDERGANG VAN HET

ROMEINSE IMPERIUM

tot tijd herrezen en heeft zich door de eeuwen heen gehandhaafd.

De geschiedenis is een groot leermeesteres. Zij stelt ons namelijk in staat een sociale en politieke autopsie op het slachtoffer uit te voeren die ons duidelijk kan maken waarom het lichaam stierf. In *positieve* zin kan het ons vertellen wat het slachtoffer zou hebben moeten doen om in leven te blijven. Deze serie artikelen over het verleden van Europa is een historische diagnose van de herlevingen van dat oude imperium en van de catastrofes die onvermijdelijk op eenheid volgden.

De belangrijkste gebeurtenissen worden gepresenteerd als een kroniek, in de vorm van een verslag geschreven door een journalist ter plaatse. Dit eerste artikel houdt zich bezig met de gebeurtenissen rondom de val van het Romeinse Rijk in het westen.

Ten einde de achtergrond van de „val” te kunnen schetsen, moeten we bijna 2000 jaar in de geschiedenis teruggaan.

Het jaar 9 n.Chr.: expansie van Rome tot staan gebracht. Drie legioenen onder Publius Quinctilius Varus worden iets ten oosten van de Rijn door de Cherusken onder leiding van Herman (Arminius) in de pan gehakt. Van nu af geven de Romeinse keizers het denkbeeld de Germanen te onderwerpen op, hoewel het nog wel mogelijk is.

De gevolgen van deze politiek zullen zich omstreeks 400 jaar later manifesteren, want potentieel gevaarlijke vijanden (de Germaanse stammen) blijven onoverwonnen.

Het jaar 100: Rome op zijn hoogtepunt. Het Romeinse Rijk is een wereldstaat die zich van de Eufraat tot Schotland uitstrekt en van de Donau tot de Sahara. Er heerst de *Pax Romana* — Romeinse vrede. Het rijk wordt bijeengehouden door goede wegen en een voortreffelijk bestuur. De handel bloeit daar de Romeinse wereld één uitgestrekte vrije handelszone vormt.

Het jaar 180: tanende glorie. De grote keizer Marcus Aurelius is dood. Met hem is het grote tijdperk der Antonijnen ten einde gekomen. Het einde van een tijdperk van macht en welvaart is in zicht. Militaire anarchie en economische problemen beginnen hun tol van het rijk te eisen. In zijn opsomming van het grote tijdperk der Antonijnen schrijft Dio

Cassius: „Onze geschiedenis zakt nu af van een koninkrijk van goud tot een koninkrijk van ijzer en roest”.

De jaren 312-325: het christendom de godsdienst van het keizerrijk. Constantijn de Grote trekt over de Milvische brug bij Rome en verslaat het leger van Mexantius. Door deze overwinning wordt Constantijn heerser over het Westromeinse rijk. In 325 is Constantijn alleenheerser over het gehele Romeinse Rijk. Hij roept het concilie van Nicaea bijeen — een conclaaf met de opdracht doctrinaire en religieuze geschillen onder de christenen in het rijk op te lossen.

Wat de wereld had leren kennen als christendom is meer en meer op weg de godsdienst van het rijk te worden, hoewel wordt toegestaan dat het heidendom een bloeiend bestaan blijft leiden. Constantijn bekeert zich tot het christendom en wordt zo de eerste christelijke keizer. De Kerk begint een uiterst belangrijke rol in het rijk te spelen.

De jaren 370-378: de invallen der barbaren nemen een aanvang. Omstreeks 370 vallen de angstaanjagende Hunnen de Europese geschiedenis binnen. Eerst verslaan zij de Alanen en vervolgens de Oostgoten. In 373 zijn de Westgoten aan de beurt. In 376 wordt aan de omtrent 80 000 man tellende Westgoten toegestaan zich vreedzaam in het rijk te vestigen, nadat zij de Oostromeinse keizer Valens om bescherming tegen de Hunnen gevraagd hebben. Maar de Westgoten worden door de Romeinse autoriteiten zeer slecht behandeld.

Dan breekt het jaar 378 aan. In zeker opzicht markeert het het werkelijke begin van de Germaanse invasies. De tot oorlog gedwongen Westgoten decimeren een Romeins leger waarbij keizer Valens het leven laat.

Maar zelfs wanneer de Westgoten onder Alarik in de vijfde eeuw Italië binnenvallen, zal dat meer het karakter hebben van „machtsvertoon dan van werkelijke oorlogvoering”, zoals een historicus het zal beschrijven. De Westgoten zijn meer geïnteresseerd in een betere behandeling: het is niet hun bedoeling het rijk te gronde te richten.

Het bestaan van het rijk wordt als vanzelfsprekend beschouwd. Een barbaar zou — zoals Alarik inderdaad zal doen — proberen de regering te dwingen hem te geven wat hij wenst,

maar elke persoonlijke ambitie vooronderstelt dat het Romeinse Rijk zal blijven voortbestaan. Alleen al de gedachte de macht van het Romeinse imperium te kunnen breken, is onzinnig. Hoe zou een barbaarse stam van zo'n honderdduizend mannen, vrouwen en kinderen een imperium met zo'n 50 tot 70 miljoen mensen kunnen omverwerpen — een imperium dat over ongelooflijke rijkdommen en een beroepsleger beschikt?

Het jaar 394: de oude goden opzijgezet. Het keizerrijk stelt nu de oude goden buiten de wet. Tal van tempels worden verwoest en de vervolging van heidenen neemt een aanvang. Er bestaat in het rijk geen godsdienstvrijheid meer. De Kerk wordt een staat binnen de Romeinse staat.

Hoewel slechts weinig mensen de implicaties van deze ontwikkelingen begrijpen, zullen deze in de vijfde eeuw aan het licht treden. Want in de vijfde eeuw zal de Romeinse staat uiteenvallen. Er zal een politiek en sociaal vacuüm ontstaan en er zal slechts één instelling overblijven die enige eenheid en leiding kan verschaffen: de Kerk.

Van meer belang is echter dat het de bisschop van Rome, de erkende leider van de christelijke kerk in het westen, zal zijn die voorbestemd is de Romeinse staat in Italië te verdringen.

De jaren 396-405: Stilicho versus Alarik — mannen in conflict. Alarik de Westgoot heeft al jarenlang geprobeerd Italië binnen te vallen. Paradoxaal genoeg is het het militair genie van een in dienst van Rome staande veldheer van Vandaalse afkomst die het rijk voor ondergang behoedt.

Zijn naam is Flavius Stilicho. Hij is opperbevelhebber (*magister militum*) van alle strijdkrachten van het Westromeinse rijk.

Stilicho verslaat Alarik in Griekenland in 396 en opnieuw in 397. Vreemd genoeg vinden wij Alarik dan opeens „tevredengesteld” door zijn benoeming tot opperbevelhebber van het Romeinse leger in Illyrië, het huidige Joegoslavië. In 402 valt Alarik Italië binnen. Weer is het Stilicho de Vandaal die redding brengt.

Alsof hij nog niet genoeg moeite heeft met Alarik, wordt Stilicho in het jaar 406 te hulp geroepen om een andere invaller af te slaan. De Germaanse aanvoerder Radagaisus valt Italië binnen met 200 000 Oost-

goten, Vandalen, Quaden en Alanen. Stilicho verslaat hem bij Faesulae (Florence). Onmiddellijk worden 12 000 van de dapperste tegenstanders die de veldslag hebben overleefd in het Romeinse leger ingelijfd.

Stilicho is een der vele veldheren van barbaarse afkomst in het Romeinse leger. Sommigen van hen nemen Romeinse namen aan, zoals Victor, Magnentius of Sylvanus. Anderen behouden hun kennelijk barbaarse namen: Merobaudes, Dagalaif, Bauto en Ricimer. Zelfs tot aan het hof worden barbaren aangetroffen. Zo weten wij bijvoorbeeld dat de hofhouding van Constantijn talrijke invloedrijke Franken telde.

Het jaar 406: de horden vallen het rijk binnen. Het is oudejaarsavond. Een omvangrijke en gemengde horde Alanen, Vandalen, Sueven en Bourgondiërs steekt de Rijn over en valt binnen in Gallië, het huidige Frankrijk. Weldra zullen de Vandalen dwars door Frankrijk en Spanje naar Noord-Afrika opmarcheren.

Het einde van het Romeinse Rijk staat voor de deur. Binnen vijftwintig jaar zal Rome omringd zijn door barbaarse koninkrijken in Gallië, Spanje, Afrika, Oost-Europa en Italië zelf.

Het jaar 410: Rome geplunderd. De grote Italiaanse humanist van het midden der vijftiende eeuw, Flavio Biondo, zal een geschiedenis van het Romeinse Rijk schrijven. Hij zal zijn werk de titel geven: *Decades historiarum ab inclinatione imperii* en zijn geschiedenis dus beginnen met de ondergang van het imperium. Het zal een kroniek worden van de periode van 410, het jaar waarin Alarik de Westgoot Rome plundert, tot de vijftiende eeuw. Eeuwen later zal de historicus Gibbon de gebeurtenissen van 24-26 augustus van het jaar 410 aldus samenvatten: „Elfhonderd drieënzestig jaar na de stichting ervan werd Rome, de hoofdstad van een imperium dat een zo groot deel van de mensheid had onderworpen en beschaafd, overgeleverd aan de furie van de stammen van Germania en Scythië”.

Maar voor tijdgenoten betekent de plundering van Rome een nog veel grotere schok. Het onvoorstelbare is gebeurd: de eeuwige stad heeft zich overgegeven. Slechts een paar jaar voor het jaar 410 had de dichter Claudianus vol vertrouwen geschre-

HET ROMEINSE RIJK: ONDERGANG EN HERLEVING

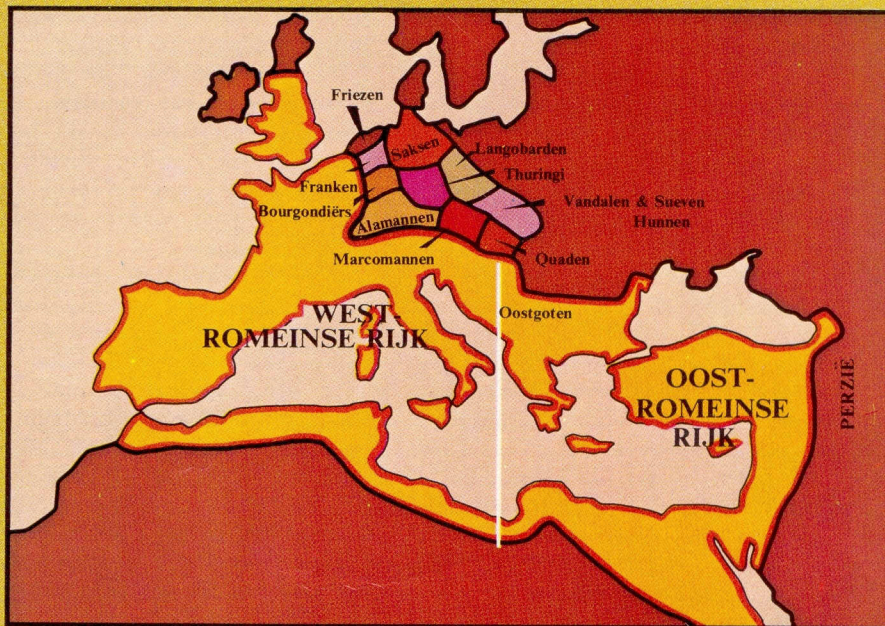
Kaarten — Ron Lepeska

OP DE laatste dag van het jaar 406 steekt een federatie van Germaans sprekende stammen de Rijn over die de grens vormt van het Romeinse Rijk. Langzaam maar zeker trekken zij naar het westen, waar zij

bezit nemen van de weerloze Romeinse provincie Gallië (het huidige Frankrijk).

Hoewel het Romeinse Rijk eeuwenlang in staat was geweest de Germaanse horden tegen te houden, zag de situatie

(Zie verder pagina 35)

Een in een oostelijk en westelijk deel gesplitst Romeins Rijk worstelt met barbaarse koninkrijken in het noorden.

Ondergang van het Romeinse Rijk in 476. De barbaar Odoaker, aan het hoofd van een bonte horde van Germaans sprekende volken waaronder Heruli en Skiren, stoot de Westromeinse keizer van de troon. Vandalen heersen in Noord-Afrika.

ven: „Evenmin zal er ooit een einde komen aan het Romeinse imperium”.

Maar de stad die was „voorbested” te bestaan zolang er mensen zouden zijn, werd ingenomen en geplunderd. Een onheilspellend gevoel van verwijfeling begint de mensen te bekrui- pen. Men ontkomt niet aan de verschrikkelijke gedachte dat Rome opnieuw kan worden ingenomen en misschien wel voor altijd verwoest.

De plundering van de stad wordt in het gehele rijk betreurd. De in Bethlehem verblijvende Hiëronymus weeklaagt als hij het nieuws vernemt: „Mijn stem is verstikt en mijn schrijven wordt door mijn snikken onderbroken. De stad die de gehele wereld veroverde, is nu zelf ingenomen. Wie had kunnen geloven dat Rome, dat gebouwd was op de buit der gehele aarde, eenmaal zou vallen?”

Het feit dat de verwoesting van Rome zo'n zware schok teweegbrengt, bewijst hoe onwerkelijk de wereld is waarin vele Romeinse burgers leven. Het verbazingwekkende is veeleer dat Rome zolang voor plundering gespaard is gebleven.

De jaren 410-415: de Westgoten in Italië, Frankrijk en Spanje. In hetzelfde jaar waarin hij Rome plundert, sterft Alarik. Zijn zwager Athaulf heeft een meer internationale kijk op bestuursproblemen en laat er geen twijfel over bestaan dat hij tot het Romeinse systeem bekeerd is.

Orosius, een gezagsdrager uit die dagen, beschrijft dit als volgt: „Oorspronkelijk was het zijn [Athaulfs] vurige wens, de naam Rome volledig uit te wissen en het gehele Romeinse Rijk tot een rijk der Goten te maken. Hij wilde het ook zo noemen: het moest, op z'n alledaags gezegd, *Gothië* heten in plaats van *Romanië*. En Athaulf zou de plaats moeten innemen die Caesar Augustus had ingenomen.”

Maar Athaulf beseft dat zijn barbaren dit concept nimmer zullen accepteren of begrijpen. En dus besluit hij „zich voor de handhaving van het Romeinse Rijk uit te spreken en steunend op de kracht van de Goten in naam van Rome te blijven handelen en zich zodoende bij het nageslacht de titel van hersteller te verwerven, aangezien hij niet in staat is die van plaatsvervanger voor zich op te eisen”.

Weldra verlaat Athaulf Italië, trekt

naar Gallië en begint met de verovering van Spanje. Maar zijn droom voor zichzelf en voor zijn volk zal nimmer werkelijkheid worden; in het jaar 415 wordt Athaulf vermoord. Dit verhindert echter niet dat Rome de rijkste delen van Gallië als permanente verblijfplaats aan de Westgoten schenkt. Op deze wijze blijft Zuidwest-Gallië een integrerend deel van het rijk; het gaat over in handen van de *foederati* die de suprematie van keizer Honorius erkennen.

Er zijn nu drie gefedereerde koninkrijken in Gallië — de Westgoten, de Bourgondiërs en de Franken.

De jaren 440-454: Leo brengt het pausdom voor het voetlicht. Leo I, bisschop van Rome, maakt het Romeinse episcopaat tot opvolger van de Romeinse staat in Italië en het westen. Hijzelf wordt de leidende figuur in Italië.

In 452 hebben de Hunnen hun kamp opgeslagen buiten Rome en staan gereed de eeuwige stad aan te vallen. Het is Leo die de stad verlaat voor een ontmoeting met Attila. Ongelooflijk genoeg valt Attila Rome niet aan, maar trekt af. Niemand weet wat er voorviel of wat Leo heeft gezegd. Maar zelfs oppervlakkige waarnemers ontgaat het niet dat de bisschop van Rome de plaats van de Romeinse keizer heeft ingenomen als verdediger van Rome.

De jaren 455-475: Genserik de Vandaal versus Ricimer de Westgoot. In 455 gebeuren er twee belangrijke dingen. Het eerste is de invasie van Italië door de Vandaal Genserik. Vanuit Noord-Afrika zeilt hij de rivier de Tiber op. Rome is in paniek. Opnieuw is het de bisschop van Rome, Leo, die de zaak van de stad bepleit. Maar in tegenstelling tot de heiden Attila is Genserik een ariëanse christen. Arianen geloven niet in de pre-existentie van Christus en koesteren geen genegenheid voor mensen die dat wel doen.

Genserik laat domweg zijn Vandalen los op de stad. Veertien dagen en nachten van onbeschrijfelijke plunderingen van christenen door christenen volgen. Alles van waarde wordt weggesleept.

Er volgt een verschrikkelijke chaos in Italië. Hongersnood en epidemieën volgen de herhaalde invasies op de voet. Boerderijen liggen verlaten; akkers blijven onbewerkt. Rome en Italië worden letterlijk van alles

berooft. Hun materiële welstand is verdwenen. De mensen zijn teruggebracht tot een animaal bestaan. Vanuit de veilige havens van Carthago en Hippo opereren de oorlogsbodems van Genserik steeds driester en op steeds grotere schaal. Sicilië, Calabrië en Campanië worden telkens opnieuw overvallen; Corsica, Sardinië en eindelijk ook Sicilië worden bij Genseriks koninkrijk gevoegd.

Genserik snijdt de graantoevoer naar Rome af en berooft de stad zo van haar krachten. Later zal de historicus Procopius schrijven: „Ieder jaar overviel Genserik aan het begin van de lente Sicilië en Italië, bracht enkele steden tot slavernij, maakte andere met de grond gelijk en plunderde alles”. Genserik breekt twee, in respectievelijk 435 en 442 met Rome gesloten verdragen en zet zijn speltje van bloeddorstige aanvallen gevolgd door wapenstilstanden voort.

De leiders van Rome kunnen slechts het hoofd schudden over het paradoxale begin van de Vandaalse nachtmerrie. Het feit dat de Vandalen in Afrika zijn, is te danken aan de renegaat Bonifatius, Romeins veldheer in Afrika. Bonifatius was op verdenking van verraad naar Rome teruggedroepen, maar weigerde te komen. Toen er legers op hem werden afgestuurd, verzocht hij de Vandalen hem te hulp te komen. Dit alles is nu een 30 jaar oude historische tragedie.

Inmiddels dienen zich in Italië nieuwe politieke ontwikkelingen aan. In 455 wordt Aëtius als *magister militum* opgevolgd door Ricimer. Ricimer is van zuiver Germaanse afkomst, een barbaar in dienst van Rome, evenals Stilicho. Ricimer zal de machtigste man het Westromeinse rijk worden en de rol op zich nemen anderen in Italië aan de macht te helpen. Hoewel er in Constantinopel nog steeds een keizer voor de oostelijke rijkdelen zetelt, verlaat Ricimer zich in de eerste plaats op de steun van nieuwe Germaanse barbaren. Maar evenals de andere barbaren voor hem, kan hij zich niet tot de laatste stap dwingen: het bestijgen van de troon van het imperium.

In 457 maakt de keizer in het oosten, Leo I, Ricimer tot *patricius* of eerste minister. Een paar maanden later wordt Majorianus tot keizer van het westen benoemd. In 461 sterft Majorianus en zet Ricimer Severus

op de troon. Deze laatste sterft in 465 en twee jaar lang oefent Ricimer de alleenheerschappij uit. In 467 zendt de oostelijke keizer Anthemius en diens dochter naar Rome. Anthemius wordt keizer en zijn dochter de bruid van Ricimer.

Intussen heeft de Westgotische koning Eurik zichzelf tot heerser over heel Gallië uitgeroepen. Het is duidelijk dat het rijk in het westen bezig is uiteen te vallen.

In Juli 472 marcheert Ricimer Rome binnen. Een andere marionet, Olybruis, wordt tot keizer gekroond. Hij zal het slechts een paar maanden blijven. Zowel Ricimer als Olybruis sterven in datzelfde jaar. Zestien jaar lang heeft Ricimer het op zijn eigen merkwaardige wijze voor Rome opgenomen en gepoogd de brokstukken van het rijk bijeen te houden.

In maart 473 benoemt Ricimers opvolger Gundobad, Glycerius tot keizer. Hij wordt op zijn beurt opgevolgd door Julius Nepos die door Constantinopel wordt aangewezen.

Alles is nu in gereedheid voor de definitieve desintegratie. In het jaar 475 dwingt een zekere Romein van Gotische afkomst, Orestes, gewezen geheimschrijver van Attila de Hun en *magister militum*, keizer Julius Nepos uit Italië te vluchten. Orestes proclameert dan zijn zoon Romulus Augustus tot keizer. De barbaarse huurlingen eisen nu een derde van het Italiaanse grondgebied op als hun persoonlijk domein. Natuurlijk weigert Orestes op hun verzoek in te gaan en zijn halsstarrigheid luidt het einde in van het Romeinse Rijk. De barbaren doden Orestes. Odoaker, een Germaanse avonturier van gene zijde van de Donau, wordt door hen tot koning gekozen.

Twintig jaar lang zijn de keizers in het westen slechts marionetten geweest van diverse Germaanse veldheren en stamhoofden die uit waren op overheersing van Italië. In feite was het Romeinse Rijk in het westen al een tijd lang stervende aan zijn politieke en militaire wonden. Het werd alleen ceremonieel in leven gehouden. Nu is ook de ceremonie rijp om te verdwijnen.

Het jaar 476: het einde van het rijk. De jongeman Romulus is nu keizer van het Romeinse Rijk, maar het is nog slechts een schaduw van wat het vroeger was. De eerste Romulus was

KAARTEN (VERVOLG)

er nu somber uit. (Andere stammen hadden daarvoor reeds toestemming gekregen zich als *foederati* in de Romeinse provinciën te vestigen. Bekende Romeinse veldheren, zoals Stilicho en Ricimer waren zelf van Germaanse afkomst.)

In augustus van het jaar 410 kregen de Romeinen een voorteken van wat komen ging. Alarik en zijn Westgoten plunderden Rome. Bepaalde historici van die tijd dateerden de val van Rome

omstreeks dat jaar. Er zat echter nog steeds een keizer op de troon.

In het jaar 476 zette Odoaker, hoofd van een coalitie tussen de Heruli en Skiren de laatste keizer in het westen, Romulus Augustus, af. Het oude Westromeinse rijk was nu officieel dood.

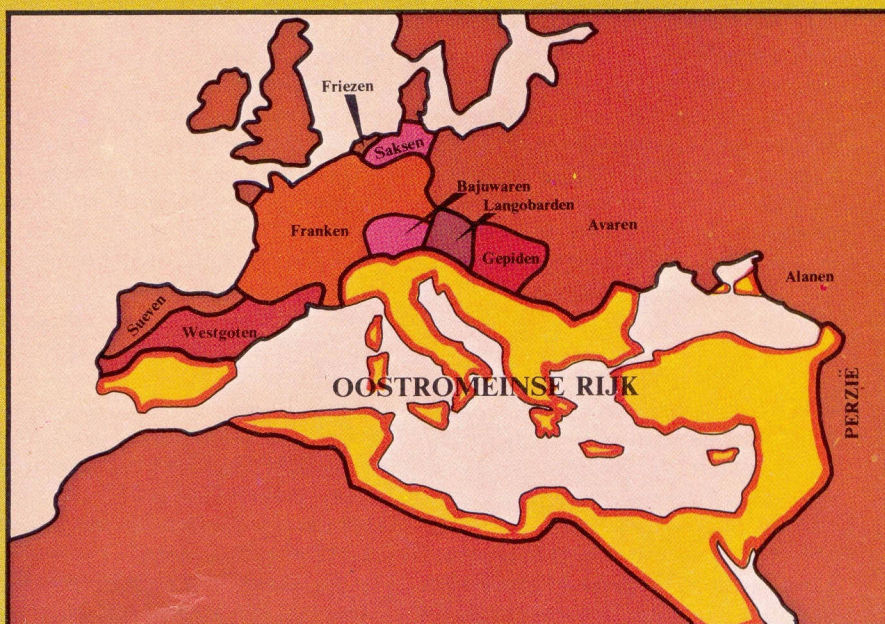
Maar Odoaker sloot bijna onmiddellijk een verdrag af met de Oostromeinse keizer, waarmee hij het keizerrijk in het westen „herstelde”.

De Vandalen hadden al eerder de

(Zie verder pagina 37)

Vandalen in Noord-Afrika en Oostgoten in Italië bestendigen Romeinse systeem.

Het Oostromeinse Rijk verdrijft de barbaren in het westen en herstelt het imperium.

een van de twee befaamde stichters van de stad Rome; deze Romulus zal de laatste keizer van het Westromeinse rijk zijn. Romulus, spottenderwijs ook wel Augustulus (de kleine Augustus) genoemd, wordt in 476 te Ravenna door Odoaker gevangen genomen en eenvoudig aan de dijk gezet.

Tal van Romeinse keizers waren op gewelddadige wijze aan hun eind gekomen; velen waren niet meer dan marionetten. *Maar geen hunner was ooit zonder opvolger geweest.* Voor het eerst is het ambt van keizer in het westen vacant. De keizer in het Oosten, Zeno, wordt zeer beleefd duidelijk gemaakt dat er geen dringende behoefte bestaat aan een westelijke collega; de barbaren willen zich namelijk rechtstreeks onder zijn — Zeno's — gezag scharen.

Keizer Zeno in Constantinopel beschouwde Romulus als een usurpator. De man van zijn keuze, Nepos, is naar Dalmatië gevluht. Hoewel Nepos tot 480 in ballingschap blijft leven, is Rome technisch gesproken van 476 af zonder keizer.

Een kroniekschrijver uit die dagen zal beseffen dat er in het jaar 476 iets buitengewoon belangrijks gebeurt: „En zo ging het westelijke rijk van het Romeinse volk met deze Augustulus ten onder — en van dat moment af waren Rome en Italië het eigendom van Gotische koningen”.

Een aantal Oostgermaanse stammen hebben succes bij hun pogingen machtige koninkrijken te vestigen in landstroken die voorheen deel uitmaakten van het Romeinse Rijk. De Vandalen hebben Noord-Afrika veroverd; de Westgoten hebben zich neergezet in Zuid-Gallië en in Spanje; de Bourgondiërs hebben zich in Gallië gevestigd. In 489 zullen de Oostgoten een aanvang maken met de overname van Italië. Later zullen de Langobarden Noord- en Midden-Italië binnenrukken.

Al deze Germaanse koninkrijken maken het christelijk arianisme tot hun staatsgodsdienst. De termen „ariaans” en „Germaans” worden nu afwisselend gebruikt als tegenstelling tot „rooms” en „katholiek”.

Het ariane geloof zal de ondergang van elk dezer koninkrijken inluiden, want in het westen zullen de katholieke bisschoppen in Rome hun ariane opperheren weerstaan

en bescherming zoeken bij katholieke heersers. Weldra zullen de Franken die bescherming gaan verlenen, en wel te beginnen met een zekere heerser die Clovis werd genoemd.

De jaren 476-489: Italië en Odoaker. Evenals Ricimer krijgt Odoaker de titel *patricius*. Odoaker regeert aldus als onderkoning van de keizer in het oosten. Hij zal dat dertien jaar lang blijven doen.

Onder Odoaker geniet Rome een periode van rust zoals de stad niet gekend heeft sedert de dood van Marcus Aurelius in het jaar 180. Odoaker beschouwt zijn heerschappij slechts als een verandering in het bestuur van de overblijfselen van het westelijke deel van het rijk. Er bestaat slechts één Romeins Rijk, aldus zijn redenering. In theorie is er tijdens de regering van Odoaker geen afscheiding van Italië uit het rijk.

De jaren 489-526: Italië en Theodorik. Theodorik de Grote, koning der Oostgoten, valt Italië binnen en verslaat Odoaker. Het oostgotische rijk in Italië neemt een aanvang.

Tussen 488 en 493 dringt Theodorik met zijn 100 000 Oostgoten Odoaker steeds verder terug. Met een krijgslid biedt de Arian Theodorik, gesteund door de katholieke geestelijkheid in Italië, nu aan de heerschappij over Italië met Odoaker te delen. Deze loopt in de val. Tijdens een banket op 5 maart 493, pakt Theodorik zijn zwaard en splijt Odoaker met één klap van sleutelbeen tot lendenen doormidden, aldus een fragment uit het verhaal van Johannes van Antiochië.

Theodorik heerst nu over heel Italië. Hij is uit op de keizerlijke titel. Maar de keizer in het oosten, Zeno, is gestorven. Zijn opvolger Anastasius I besluit om de titel aan zichzelf te houden, hetgeen niet wegneemt dat Procopius, een Byzantijns historicus uit de volgende eeuw, Theodorik als de feitelijke keizer zal prijzen: „Hoewel hij althans in naam een usurpator was, toonde hij zich in de praktijk een even waarachtig keizer als wie dan ook die vanaf het begin van de geschiedenis die titel had gedragen. Zowel de Goten als de Romeinen beminden hem zeer.”

De Romeinen mogen dan van hem houden, de Roomse Kerk doet dat zeker niet. De bisschop van Rome zal de belangrijkste hinderpaal blijken te

zijn bij de vergeefse pogingen van de barbaar om in Italië een permanent bestuur te vestigen.

Sedert Constantijn in 330 Constantinopel tot rijkshoofdstad verhief, is Rome in hoofdzaak een stad met een geestelijk stempel geweest. Het hoofd van de religieuze gemeenschap in Rome is de invloedrijkste persoon van de stad. De patriarch van Constantinopel daarentegen wordt overschaduwd door de wereldlijke keizer.

Daar kerk en staat volgens katholiek dogma ondeelbaar zijn, ligt het voor de hand dat de bisschopszetel te Rome in Italië een sterke politieke macht is geworden. Zich baserend op deze realiteit dingen zowel Odoaker als Theodorik naar de steun en de gunst van de Roomse Kerk. Tevergeefs. De historicus J.F. Bernard zal het als volgt uitdrukken: „De kerk was zich bewust . . . dat zij slechts tot volle wasdom kon komen in het gezagsvacuüm dat geschapen was door de afwezigheid van een krachtig burgerlijk bestuur. De kerkelijke macht was daarom min of meer uit noodzaak steeds gekant tegen de wereldlijke macht.”

In 524 begint de ring zich om Theodorik te sluiten. Justinianus van het oostelijke rijk vaardigt een keizerlijk decreet uit. Alle ariane kerken in het gehele keizerrijk moeten aan de katholieken worden overgedragen. Natuurlijk juicht de bisschop van Rome de beslissing toe. De Arian Theodorik is gedwongen represailles te nemen. Dit heeft alleen maar tot gevolg dat de keizer in het oosten, de Italiaanse katholieken en de bisschop van Rome zich hecht aaneensluiten.

Paradoxaal genoeg wordt het koninkrijk van Theodorik beschouwd als deel van het Romeinse Rijk. In Rome blijft de senaat in functie. Romeinen blijven de staf van de regeringsbureaus vormen. Slechts één Goot in Italië bezit het Romeinse staatsburgerschap: Theodorik.

In feite, aldus de historicus J.B. Bury was „het regime van de Oostgoten wat het constitutionele beginsel en het administratieve systeem aangaat, niet meer dan een voortzetting van het regime van Odoaker. Er is geen onderbreking; de vervanging van Theodorik is vanuit dit gezichtspunt niet meer dan een persoonsverwisseling.”

In het jaar 526 sterft Theodorik en zijn koninkrijk wordt onder zijn kleinzoons verdeeld. De mogelijkheid van een geünificeerd Gotisch koninkrijk in Italië is voorbij. Zeven jaar later zal Justinianus zijn invasies van de Germaanse koninkrijken in West-Europa beginnen.

De jaren 533-565: Justinianus „herstelt” het rijk. In 533 zendt Justinianus zijn militair genie Belisarius naar Noord-Afrika. Zijn taak is al het verloren gegane territorium van het Romeinse Rijk te heroveren en het weer bij het imperium te voegen. Belisarius maakt korte metten met de Vandalen in Noord-Afrika. Vervolgens landt zijn leger van Hunnen, Isauriërs en andere huurlingen in Italië.

In 535 is de oorlog om de herovering van Italië in alle ernst begonnen en zal eerst twintig jaar later eindigen. Niet vóór 553 zullen de laatste belangrijke overblijfselen van het Gotische leger zich overgeven. In het daaropvolgende jaar 554 roepen de Goten barbaarse Franken en Alamannen te hulp. Deze rukken op door Italië en jagen zowel vriend als vijand over de kling. Tenslotte worden zij in de slag van Capua door keizerlijke troepen verslagen en verpletterd.

In 554 kondigt Justinianus zijn Pragmatieke Sanctie af. De Italiaanse landen die door de Oostgoten waren veroverd, worden weer binnen het imperium gebracht. Ook wordt de regering *pro forma* hersteld. Het Westromeinse rijk is zover opgelapt dat het politiek en militair weer min of meer gezond lijkt.

Italië is heroverd, maar voor een vreselijke prijs. Zelfs nu weten Gotische bolwerken zoals Verona het nog tot 563 uit te houden. Justinianus doet geen poging tot herstel van het rijk aan de andere zijde van de Alpen; Spanje is slechts voor een deel bezet.

De heroveringsoorlog heeft Italië volkomen uitgeput. Pest, hongersnood en epidemieën volgen in het voetspoor van de Gotische en imperiale troepen. Het gehele leven komt tot stilstand. Uitgestrekte vruchtbare landstreken worden aan verwildering overgelaten. De bevolking van Rome daalt tot 40 000 zielen. Zelfs onder Theodorik telde de stad nog verscheidene honderdduizenden mensen — ook al was dat een stuk minder dan de miljoenen die zij in de hoogtijdagen van het keizerrijk herbergde.

KAARTEN (VERVOLG)

macht van de Romeinen in Spanje (409) en Noord-Afrika (429) gebroken. Het koninkrijk der Vandalen werd uiteindelijk in 435 door de Romeinse keizer erkend. In zekere zin maakten de verloren Afrikaanse gebieden toen weer deel uit van het keizerrijk.

De Westgoten stichtten een rijk in Spanje en in bepaalde streken van Gallië, zonder evenwel door de Romeinse keizer officieel erkend te worden. In 493 werd Odoaker door Theodorik en zijn Oostgoten van de troon gestoten. Ook Theodorik sloot een verdrag met de Oostromeinse keizer.

In het jaar 525 hadden zich drie barbaarse koninkrijken in het Westromeinse rijk gevestigd — de Vandalen in Noord-Afrika, de Westgoten in Spanje en de Oostgoten in Italië. De bevolking van alle drie de koninkrijken hing het arianisme aan.

In 533 begon de Oostromeinse keizer Justinianus een militaire campagne om de verloren gebiedsdelen te heroveren. Zijn doel was de westelijke helft van het rijk met de oostelijke te herenigen, het arianisme uit te roeien en het door het katholicisme te vervangen. In 533 trok Belisarius, de veldheer van Justia-

nius, Noord-Afrika binnen. Met de Vandalen werd spoedig korte metten gemaakt. Maar de oorlog in Europa tegen de Oostgoten nam 20 jaar in beslag en liet een algehele verwoesting na.

Tegen 554 heerste Justinianus over het grootste deel van Italië en vaardigde zijn Pragmatieke Sanctie uit.

De keizerlijke regering werd, in naam althans, hersteld. Hoewel de laatste weerstand van de Oostgoten pas in 563 gebroken werd, was Italië eens te meer een rooms-katholiek keizerrijk.

Maar bijna onmiddellijk viel een andere Germaanse stam, de ariane Langobarden, Italië binnen. Tegen de tijd van Justinianus' dood in 565, was Italië voor het grootste deel voor het katholicisme en het keizerrijk verloren. Het Westromeinse rijk in het bijzonder, scheen de historische vergetelheid in te gaan en met het rijk de gevestigde christelijke godsdienst.

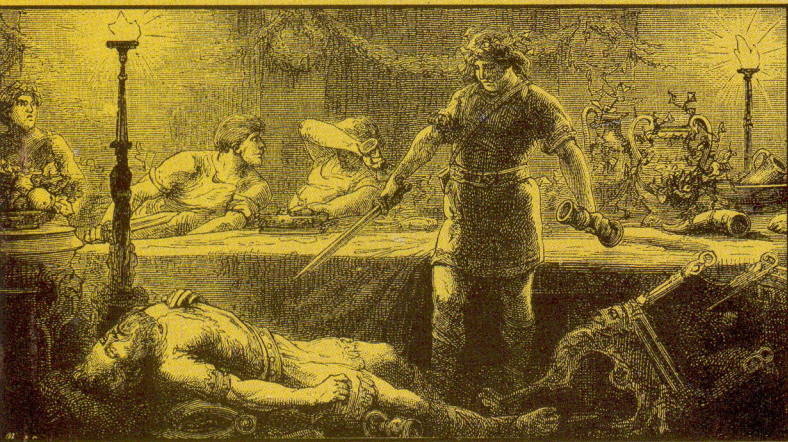
Maar op dat kritieke ogenblik voor de kerk en het rijk, vond er een onverwachte nieuwe ontwikkeling plaats in het Germaanse koninkrijk der Franken. De Franken zouden de stabiliteit herstellen in het eertijdse keizerrijk van het westen.

Europa ten tijde van de dood van Justinianus en de verovering van Italië door de Langobarden in 565.

BRONNEN: Hoewel verscheidene bronnen werden geraadpleegd, zijn de gegevens waarop de kaarten zijn gebaseerd, hoofdzakelijk afkomstig uit de volgende drie werken: The Penguin Atlas of Medieval History, Colin McEvedy, Londen: Penguin

Books, Ltd., 1961. The Civilization of Charlemagne, Jacques Boussard, vertaald uit het Frans door Frances Partridge, New York: McGraw-Hill. Medieval History, 2e druk, Norman F. Cantor, Londen: Macmillan Co., 1969.

„De ironie wil”, aldus zal de historicus J.F. Bernard schrijven, „dat Justinianus, wiens enige doel het was Italië met het rijk te herenigen, het land niet alleen vernietigde door de herovering en door de wederinvoering van de imperiale belastingen, maar dat hij het tevens voor eeuwig verloor”. Als Justinianus in 565 sterft, staat het „herstelde rijk” op instorten.

Het jaar 568: de Langobarden vallen Italië binnen. In 568 marcheren de ariaanse Langobarden onder hun koning Alboïn Italië binnen. De Langobarden, vergezeld door Saksen en andere Teutonische stammen, veroveren weldra het noordelijk deel van Italië. Tien jaar later is Rome omsingeld. De stad smeekt keizer Tiberius in het oosten om hulp. Tiberius biedt weinig of geen hulp aan. Hij volstaat er slechts mee, Rome te adviseren de Langobarden om te kopen dan wel de Franken te betalen om eerstgenoemden te verdrijven.

De overheersing van Italië door de Langobarden zal meer dan tweehonderd jaar duren (568-774). De helft van het schiereiland gaat in Langobardische handen over; de andere helft blijft in het bezit van de keizer in het oosten. Hoewel Rome de Langobardische aanvallen zal weerstaan, zal Italië politiek verdeeld blijven; zelfs de Langobarden kibbelen onderling.

Wie van al deze verwarring profiteert is de Kerk van Rome. Hadden de Langobarden zich verenigd, dan hadden zij Italië mogelijk onder de voet gelopen. De paus zou dan door de Langobarden benoemd worden en vermoedelijk een Ariaan geweest zijn. Was Italië een goed georganiseerde provincie van de keizer in het oosten geweest, dan zou de paus niet meer zijn geworden dan een provinciale metropolitaan onder de jurisdictie van Constantinopel. Maar bij afwe-

zigheid van een sterk burgerlijk gezag vindt de paus politieke flexibiliteit.

Intussen benadrukken theologische en culturele verschillen de groeiende kloof tussen Rome en het Oostromeinse rijk. In feite wordt de kloof tussen de Langobarden en de katholieken gemakkelijker overbrugd zodra de Langobarden eenmaal tot het katholicisme zijn overgegaan.

De bisschop van Rome en de Katholieke Kerk zijn de enige factoren die het leiderschap kunnen verschaffen dat nodig is om de culturele en religieuze tradities te behouden die aan het Romeinse Rijk zijn ontsproten. „Met een structuur en een organisatie die zijn gemodelleerd naar het voorbeeld van het imperium”, zo zal een historicus schrijven, „heeft zij [de Katholieke Kerk] in de geest van de mensen langzamerhand een imperiaal imago aangenomen. En hoewel Rome nog slechts een provinciestad was, begon het de mensen opnieuw te inspireren met een merkwaardig vertrouwen in een nieuwe imperiale macht.”

Er moet evenwel nog één hindernis genomen worden. De Kerk moge dan het *imago* van imperiale macht vertonen, zij is daarvan toch niet geheel de verwerkelijking. Hoewel de zetel van de bisschop van Rome over een ongelooflijk grondbezit, immense inkomsten en een privé-leger beschikt, kan de Kerk niet op eigen houtje hele naties bevechten.

Er zal een nieuw wereldlijk gezag moeten worden gevonden, een gezag dat bereid is de Kerk militaire bescherming te bieden, maar dat niettemin volgzaam genoeg is om met haar samen te werken. Er bestaat slechts één dergelijke mogendheid: het Frankische koninkrijk in het hart van West-Europa.

Hoe dit nieuwe imperium het hart van Europa tot nieuw leven zal brengen en een eenheid zonder precedent creëert, zal in ons volgende nummer besproken worden. □

BELANGRIJKE GEBEURTENISSEN in de nadagen van het Romeinse Rijk — Boven: In 410 wordt Rome geplunderd door Alarik de Westgoot. Westgoten verdwijnen spoedig. Rechts: Leo I, bisschop van Rome, beweegt Attila Rome niet te veroveren — een bewijs van de leidende rol in Italië die de bisschop van Rome tot de zijne heeft gemaakt. Links onder: keizer Romulus Augustus geeft zich over aan Odoaker in 476, de traditionele datum voor het einde van het Romeinse Rijk. Links midden: Odoaker, die Rome omvergoorpen had, wordt in 493 door Theodorik vermoord.

Culver Photos

(Vervolg van pagina 1)

als de zachtmoedige jongeman uit Nazareth met de aankondiging die er uiteindelijk toe leidde dat Hij door mannen vol haat werd geeseld en ter dood gebracht. Jezus Christus is opgestaan uit de doden. Hij ging naar de troon en hoofdzetel van het bestuur over het onmetelijke heelal om eer en heerlijkheid te ontvangen en te worden gekroond als opperste heerser over de gehele aarde. Wanneer Hij terugkomt, zal de wereld gaan begrijpen wat „met kracht en grote heerlijkheid“ betekent!

Zijn ogen zullen schitteren als een vuurvlam. Zijn gezicht zal niet bleek zijn, maar eruitzien als de zon die in volle kracht schijnt. Hij zal komen

met al de kracht waarmee het heelal werd geschapen! Hij komt om alle menselijke regeringen te verpletteren, te verpulveren tot poeder als het ware! Hij zal komen als Koning der koningen om over ALLE NATIES te heersen.

Hij komt om *de natuur van de mens te veranderen!* Hij komt om een levenswijze op te leggen van onzelfzuchtige bezorgdheid voor anderen, d.w.z. geven, dienen, delen, helpen in plaats van halen, nemen en egocentrisch zijn. Hij komt om oorlog, wedijver, tweedracht en geweld uit te bannen. Hij komt om universeel het juiste onderwijssysteem in te stellen. Hij komt om deze vervuilde aarde schoon te maken. Hij komt om Gods heerschappij te vestigen — een wereldbestuur dat alle macht in handen heeft.

Ja, ik zie een hoopvolle toekomst — niet meer veraf!

Dit is het enige GOEDE NIEUWS in de wereld van vandaag! □

MEDEDELING

Voor de goede orde wensen wij onze lezers erop attent te maken dat er geen kantoor of redactie-bureau van Ambassador College te Arnhem is gevestigd. Ons postadres aldaar dient slechts als verzamelpunt voor correspondentie van lezers die ons vragen willen stellen, een abonnement of boekjes willen aanvragen of een adreswijziging opgeven. Vandaar wordt de post eens per week naar Engeland verzonden, waar ze door de Nederlandse Afdeling van Ambassador College wordt behandeld.

Gelieve geen correspondentie te richten aan Postbus 51 te Oostende, België, daar dit alleen voor onbestelbare post is bestemd.

Wat onze lezers schrijven

Abortus

„Als iedereen uw artikel over abortus [mei 1973] zou lezen, zou men een drastische vermindering in het aantal gevallen van abortus waarnemen, en wat belangrijker is, als alle ongetrouwde jonge mannen en vrouwen dit artikel zouden lezen, zouden er tevens minder voorechtelijke zwangerschappen voorkomen, omdat men bang voor de gevolgen zou zijn.”

Mary C.,
Piney Flats, Tennessee, VS

Panama

„Van een vriendin kreeg ik uw tijdschrift in handen en heb het met veel belangstelling gelezen. Ik waardeer de manier waarop u actuele onderwerpen behandelt en zou ook gaarne uw tijdschrift willen ontvangen.

„Ik heb uw laatste editie gelezen en was zeer onder de indruk van de manier waarop u schreef over een leven na de dood, en ook hoe u het probleem van het Panamakanaal behandelde. Wij die meer in de buurt liggen dan u, kregen een uitgebreider inzicht in dit probleem waarmee de VS te kampen hebben.”

C.W.,
Curaçao

Komende oliecrisis

„Uw tijdschrift is buitengewoon interessant aangezien het zoveel geheel verschillende onderwerpen behandelt. Ik heb zojuist het artikel over de oliecrisis [mei 1973] aan mijn milieu-klas van Fullerton College voorgelegd, daar het een complexe situatie op zulk een beknopte en duidelijke wijze weergeeft.”

Jane M.,
Anaheim, Californië, VS

Levensfilosofie

„Ik maak van de gelegenheid gebruik om u te bedanken voor het regelmatige opsturen van *The PLAIN TRUTH*. Ik overdrijf niet als ik zeg dat er een enorm groot verschil bestaat tussen *The PLAIN TRUTH* en andere magazines. Dit verschil ligt in de nauwgezette selectie van de artikelen die erin verschijnen. Het is voor mij niet zomaar een magazine, maar een studieboek dat de lezers die kennis geeft, die niet in enige andere publikatie te vinden is. Het is de filosofie van LEVEN, uitgedrukt in eenvoudige en begrijpelijke taal, die niet moeilijk te vatten is.”

C.I.,
Cyprus

De Echte Waarheid

„Ik stel het zeer op prijs uw magazine dit jaar weer te ontvangen. Het is een prachtblad en niet minder uw mooie interessante boekjes. Ik ben 94, maar ik geniet met volle teugen van die boeiende lectuur.”

H. v. D.,
Rotterdam

„Hierbij verzoek ik u mij in het vervolg uw blad toe te zenden. Sinds kort heb ik uw blad 'ontdekt'. Ik kende uw uitgave al enige tijd, maar onzekerheid omtrent de herkomst van uw blad weerhield mij ervan dit aan te vragen. Ik heb begrepen waarom u uzelf niet als 'christelijk' wil betitelen, hoewel u deze aanduiding zeker wel verdient. Men zou u echter kunnen verwarren met diegenen die zich christelijk 'noemen' en aldus uit het oog verliezen wat de eigenlijke inhoud van het christen-zijn behelst. Door de inhoud van uw artikelen is mij duidelijk geworden wat de echte waarheid is, althans dat u deze waarheid erkent, n.l. Johannes 14:6.”

A.J.D.,
Delft

„Ik verkeer in de zekerheid dat uw blad niet alleen mijzelf meer inhoud aan mijn leven kan geven en mij tevens veel vreugd, vrede, rust en zelfkennis zal verschaffen, doch dat het ook aan mijn vier kinderen die nog thuis zijn zeer ten goede zal komen.”

Mevr. J.P.M.,
Amsterdam

„Ik ontvang *De ECHTE WAARHEID* reeds sedert juli '69. Uw blad is voor mij niet alleen een grote steun geweest, maar heeft mijn levensopvattingen en mijn visie op het leven en op vele belangrijke problemen drastisch gewijzigd. Mijn oprechte dank voor dit alles.

„Ik hoop nog zeer lang uw prachtig blad te mogen ontvangen.”

R.B.,
Roeselare (België)

EURONIEUWS

• Oost- en West-Duitsland in de VN

Een brede ideologische kloof heeft zich over de jaren tussen Oost- en West-Duitsland gevormd. Ofschoon etnisch en taalkundig gezien één volk, zijn deze twee nieuwe lid-staten van de VN op sociaal en politiek terrein steeds verder uit elkaar gedreven.

Kan deze ontwikkeling een halt toegeroepen worden nu zij zich beide als direct gevolg van Willy Brandt's *Ostpolitik* verheugen in hun pas verkregen VN-lidmaatschap? Of zal dit lidmaatschap de culturele en ideologische verschillen tussen de beide Duitslanden bestendigen?

Oostduitse oogmerken

Sinds 1949, toen zij zich uitriep als een communistische staat, heeft Oost-Duitsland naar internationale erkenning gedongen. Het verkrijgen van diplomatieke status heeft een belangrijke rol gespeeld in haar buitenlandse politiek en heeft nu vruchten afgeworpen.

Toen kanselier Brandt in 1969 voor het eerst zijn doctrine aangaande de „twee staten in één Duitse natie” uiteenzette, dat later een essentieel onderdeel vormde in het verdrag tussen Bonn en Oost-Berlijn, betekende dit een belangrijke vooruitgang voor Oost-Duitsland in haar streven naar internationale erkenning.

Maar ondanks dit alles bleef nog één belangrijke en fel begeerde doelstelling onvervuld: lidmaatschap van de VN en de daarmee verbonden concrete internationale erkenning als een *bona fide* natie. Nu ook dit verwezenlijkt is, geeft het lidmaatschap Oost-Duitsland een aureool van achtbaarheid. De lange strijd is eindelijk met succes beëindigd.

Ofschoon Brandt in zijn *Ostpolitik* de deur tot hereniging open liet, is Oost-Duitsland niet langer in deze kwestie geïnteresseerd. De regering probeert met de aloude Duitse tradities en idealen te breken. In plaats daarvan worden de socialistische idealen en communistische geschiedenis benadrukt, en vooral de successen van de communistische regeringen in de laatste jaren. Zelfs het nationale volkslied dat de woorden bevat: „Duitsland, herenigd Vaderland” wordt de laatste jaren iets minder hard gezongen.

Oogmerk is duidelijk te maken dat de DDR zo gescheiden wenst te blijven van de Bondsrepubliek als maar mogelijk is in ideologisch, politiek en cultureel opzicht. Het is gemakkelijk te zien dat men de na-oorlogse verwijdering wenst voort te zetten, maar of dat het beoogde resultaat zal hebben, valt te bezien.

Oostduitse zorgen

Nu het „goede burens”-verdrag tussen Bonn en Oost-Berlijn van kracht is geworden, zijn nauwere, persoonlijke betrekkingen tussen de beide volken onvermijdelijk. Het verdrag geeft de Westduitsers de mogelijkheid vrij binnen Oost-Duitsland te reizen. Reeds 7½ miljoen Westduitsers hebben deze communistische staat bezocht sinds de lente van 1972. Dit meer vrije persoonlijke contact brengt ongetwijfeld de Duitse bevolking als geheel dichter bij elkaar en kan zodoende voor de regering een potentieel moeilijke situatie teweegbrengen.

De communistische regeringsleiders zijn bezorgd. Hun doel is de kloof tussen de beide Duitslanden te *verbreden*. Tegelijkertijd zal het hun moeilijk vallen een geheel gescheiden ideologisch en cultureel bestaan te leiden nu het reizen naar en in de DDR wat gemakkelijker is geworden. Zij zouden wel eens tekort kunnen schieten bij hun pogingen om een diep gevoel van loyaliteit te kweken bij hun 17 miljoen medeburgers t.o.v. een geheel gescheiden Duitsland.

Er is geen realistisch doel waarmee de gemiddelde Oostduitser zich kan identificeren. De identiteitscrisis wordt nog vergroot doordat het ministerie van Onderwijs de Duitse geschiedenis, cultuur en tradities die uit de dagen van vóór het socialisme stammen, verwaarloost. De schoolboeken benadrukken in plaats daarvan de Duitse geschiedenis sinds de communisten aan de macht kwamen en zij laten de geschiedenis buiten beschouwing die betrekking heeft op het eeuwenoude erfgoed van het Duitse volk. Dit alles klinkt nogal onoprecht en gedwongen en wordt daarom door een groot deel van de bevolking verworpen.

Het is een kwestie die nogal explosief kan zijn voor de regering. Aan de ene kant probeert zij de verschillen tussen de levenswijzen in de beide landen te beklemtonen. En aan de andere kant is zij gedwongen meer persoonlijk contact toe te laten en zodoende een atmosfeer te scheppen die kan leiden tot een groter gevoel van Duitse saamhorigheid. Het is een ongezonde toestand. Het valt moeilijk te bepalen hoe deze onevenwichtige situatie kan voortduren zonder repercussies op te roepen. Het zou, te zijner tijd, de regering kunnen dwingen tot bepaalde stappen in de richting van hereniging.

Vooralsnog blijft de Duitse kwestie echter onopgelost.

— G.O. Marx

KOMENDE ARTIKELLEN

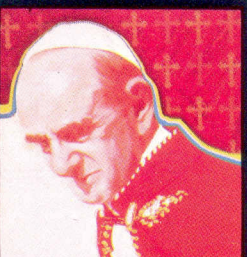
IN DE GREEP VAN HONGERSNOOD

De tragedie in Afrika ten zuiden van de Sahara accentueert de toenemende schaarste aan voedsel overal ter wereld.

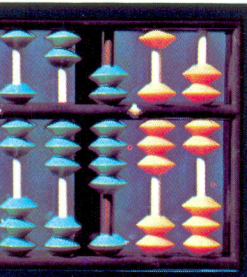
DE FILIPPIJNEN: EEN LAND IN BEROERING

Dacht u dat alleen de leiders van grote mogendheden met complexe problemen worstelen? In dit artikel kunt u lezen hoe een ontwikkelingsland de problemen waarmee het geconfronteerd wordt, aanpakt.

DE VOORTDURENDE CRISIS IN DE KATHOLIEKE KERK

Deze kerk is tegenwoordig een huis dat tegen zichzelf verdeeld is. De naaste adviseurs van paus Paulus vragen zich af: „Wat ligt er in het verschiet voor de kerk?“ Hier bieden wij u een blik in die toekomst.

HOE HET KOMT DAT U MEER UITGEEFT EN ER MINDER PLEZIER VAN HEEFT

Dit artikel onthult waarom de strijd tegen inflatie opzettelijk wordt verloren.

Wij verzoeken onze lezers hun correspondentie te richten aan:

AMBASSADOR COLLEGE
Postbus 496
Arnhem
(Nederland)

BELANGRIJK: Opgave van adreswijziging graag zo spoedig mogelijk aan bovenstaand adres onder vermelding van het codenummer boven uw naam of, indien mogelijk, met insluiting van uw adresstrookje.